



Terrorns Kambodja

I samband med kommunisternas maktövertagande utvisades hela Kambodjas stadsbefolkning från sina hemstäder. Bilden visar början på utmarschen, innan den hade förvandlats till den dödsmarsch, som blev följden av de röda khmerernas hänsynslöshet.

CONTRA

mot socialism - för frihet

nummer 1 1979

årgång 5

Det är sånt som får mig att ilska till

Så här gick det till när Contra producerade Carl-Anders Dexters nya skiva med anti-socialistiska sånger.

Den som går in i en skivaffär kan för det mesta hitta ett brett urval med vänsterorienterade trubadurer, rockband m.m. Inte så få av dessa erhåller statliga eller kommunala stipendier för att kunna fortsätta sin verksamhet. Men den som letar efter något politiskt med bara en antydning till högerorientering letar förgäves.

Varför ska det behöva vara så? Det är många som har frågat sig det. En av dem som gjorde det heter Carl-Anders och har varit med i gruppen kring Contra under flera år. Han har dessutom skrivit en hel del egna låtar, varav en del hade politiska texter.

Carl-Anders tyckte liksom de övriga i gruppen kring Contra att något behövde göras, och eftersom det inte var möjligt att intressera något av de större skivbolagen för ett rent politiskt projekt tog Contra saken i egna händer.

Carl-Anders försågs med artistnamnet "Dexter" (som betyder höger på latin), och sedan snickrades ett band ihop kring Carl-Anders gitarr och hans sånger. "Blåbandet" var ett ganska givet namn tyckte de som deltog, och hjälp fick de av tre flickor, "The Freedom Sisters".

Sture, som professionellt har sysslat en del med musikarrangemang, men som aldrig gjort en grammofonskiva, utsågs att leda den arbetsgrupp som fick styrelsens uppdrag att ta hand om skivprojektet. Ingen var bevandrad i de tekniska detaljerna kring skivproduktion, så det fanns många problem att lösa. Hela vintern 1977/78 pågick repetitioner och författande. Det gällde att få fram både nya melodier och texter, och att översätta några populära amerikanska låtar.

Våren 1978 var gruppen redo att ta steget in i grammofonstudion, vilket var ett spännande vägstycke. Första dagen gick emellertid över förväntan bra - och Carl-Anders, Sture och hans medhjälpare satte med nya krafter igång arbetet med att avsluta projektet.

Det var en lång teknisk process som måste övervakas. Från inspelning till mixning, matrispressning och skivpressning. Parallellt med detta måste ett skivomslag och etiketter produceras, så att de olika delarna kunde mötas i slutledet.

Dessutom måste åtskillig tanke ägnas åt distributionen. En grammofonskiva är ju inte något som man ligger i ett vanligt kuvert.

Det tog lång tid, men för några månader sedan var skivan färdig, och resultatet kunde avlyssnas av nöjda artister.

Carl-Anders, Blåbandet, The Freedom Sisters har under Stures ledning lyckats

producera en helt unik skiva. En hel LP med anti-socialistiska sånger. De allra flesta nyskrivna för ändamålet. Två stycken svenska bearbetningar av populära Merle Haggard-låtar. Texterna är alla på temat "för frihet -

mot socialism," och melodierna kan snarast karaktäriseras som "Country & Western", även om de gjorts "något tuffare" utan att fördenskull övergå till några rock-låtar.

Fortsättning på nästa sida

(Annonst)

SIA-skolan är just nu aktuell. Köp och sprid boken "BAKLÄXA" på t. ex. skolbiblioteket.

Skolan är av största betydelse för Dina barns framtid. Försäkra Dig redan nu om ett exemplar av det sannolikt tyngst vägande inlägg om svenskt skolväsende som gjorts under senare år:

BAKLÄXA

Bland de c:a 40 författarna märks:

PROF. CARL-MARTIN EDSMAN: "Raseringen av vårt kulturarv - myt och verklighet i utbildningspolitiken".

PROF. WILHELM SJÖSTRAND: "Om nödvändigheten av ett historiskt-pedagogiskt perspektiv på skolan".

PROF. GÖSTA HOLM: "Skola i kris".

PROF. PEEP KOORT: "Fanatisk jämlikhetstro, huvudorsaken till skolans kris, förstärks om SIA:s förslag förverkligas".

REKTOR JOHAN STARK: "Undanträngandet av det kristna inflytandet i skolan".

"BARN, KVINNOR, HEMARBETE."

Professorn i nationalekonomi i Göteborg, Hugo Hegeland, hävdar i sin bok "Barn, kvinnor, hemarbete", att de hemarbetande kvinnorna gör en "jätteinsats i det tysta".

En förutsättning för jämställdhet mellan könen är att hemarbete betraktas som ett yrke, att det vederbörligen ersätts och berättigar till ATP-poäng. En daghemsplats kostar i dag cirka 30.000,- per år. Från samhällets synpunkt är det bättre att ge motsvarande ersättning till den hemarbetande kvinnan, som alltså tar hand om barnet hemma. Från barnets synpunkt är det också bäst så.



EN KRITISK GENOMGÅNG AV SOCIALDEMOKRATISKT UTBILDNINGSVÄSENDE

FIL. DR. SVEN STOLPE: "Det statliga skolfuskot".
KYRKOHERDE ERIC AHRNFELT: "Skolan saboterar konfirmationen".

FRU ANN-MARIE BRATT: "Disciplinupplösningen i statliga skolor".

ADJUNKT INGEMAR LARSSON: "Disciplinupplösningen och kravet på mindre klasser".

ADVOKAT LENNART HANE: "Kommunistindoktrinering i statliga skolor".

FIL. DR. BENGT ODENSTEDT: "De försämrade språkkunskaperna".

FIL. LIC. SUNE LYXELL: "Skall vi acceptera en pornografisk sexualundervisning i skolan?".

FIL. DR. ÅKE THULSTRUP: "Kommunistvänlig tendens i samhällskunskapsböcker".

"BONDE I VÄRMLAND" INTRESSANT BOKNYHET

Under ovanstående signatur har lantbrukare Folke Johansson skrivit hundratals insändare i "Nya Wermlands-Tidningen". Han har därvid konsekvent bekämpat de socialistiska diktatursträvandena i Sverige. När han nu kommer med sina politiska funderingar i bokform är det en mycket intressant läsning som presenteras.

Bland rubrikerna märks:

- Skall samhället överta din tomt?
- Skattebetalarnas miljoner till Hanoi.
- Skall det bli diktatur även i vårt land.
- Röda lärare.
- Förbud mot kristendom i våra skolor.
- LO agerar mot vårt lands bästa.
- Sträng fick frossa när han läste Pomperipossa.

De tre böckerna kostar 36,- /styck och kan beställas hos Operation Sverige Box 84, 560 41 Mullsjö. Operations Sverige har postgirokonton 82300-5. Va snäll och ange på postgirotalongen namn, adress samt vilken eller vilka böcker beställningen avser, så sänder vi litteraturen portofritt. Vid beställning per telefon 0392-116 00 eller per brev tillkommer porto och postförskottsavgiften.

Contra och KGB

Contra är för närvarande utsatt för en välorganiserad förtalskampanj från personer som förefaller stå den sovjetiska hemliga polisen nära.

Under andra världskriget hette den norska motståndsrörelsens chef i norra Norge Rinnan. Han var uppskattad av motståndskämparna, som såg honom som mannen bakom många lyckade aktioner mot den tyska ockupationsmakten. Och visst hade Rinnan genomfört många lyckade och djärva aktioner. Rinnan var nämligen tysk agent, och för att behålla sin trovärdighet måste han emellanåt genomföra djärva aktioner till förmån för motståndsrörelsen. Även de djärvaste aktioner kunde bli framgångsrika - Rinnan kunde ju komma överens med tyskarna om att en vaktstyrka eller liknande skulle dras tillbaka.

Rinnan avslöjades och dömdes efter kriget.

Att kontrollera idealister

Det finns ingen anledning att tro att ryssarna idag skulle vara mindre dunkdrivna än vad tyskarna var under andra världskriget. Allmänt bekant är att de flesta östeuropeiska exilorganisationerna i Sverige, liksom i andra länder, är infiltrerade av observatörer och agenter från Öst. Inget kan göras inom de traditionella organisationernas ram, utan att Moskva vet

det först. Detta innebär naturligtvis inte nödvändigtvis att någon i ledningen skulle vara lejd av Moskva, bara att man därifrån har observatörer med god inblick i vad som händer i organisationen.

En organisation som i tidningen Östeuropa (som utges av Östeuropeiska Solidaritetskommittén) anklagats för att vara kollaboratör med KGB är Baltiska Institutet. "Östeuropa" har i en lång artikel presenterat alla fakta som pekar i denna riktning. Artikelnen är mycket avslöjande för institutet och dess chef Rehane.

Baltiska Institutet har sina lokaler på Arsenalsgatan 1, där det även finns en del andra exilorganisationer samt tre organisationer som går under beteckningarna Svenska Frihetsrådet, Frihetsförbundet och International Studies Centre. Alla tre styrs av i stort sett samma personer. Det är olika skyltar, som används vid olika lämpliga tillfällen. En av de ledande, vi kan kalla honom Per Nilsson, har inte haft ett ordentligt arbete sedan slutet av 1960-talet, men tycks klara sig skapligt ekonomiskt trots detta. Han ägnar sig på heltid åt de tre organisationerna, vars syfte för en utomstående i första rummet tycks vara att samla anti-kommunistiska idealister till verksamhet i en organisation som är så ineffektiv som möjligt. Därigenom kan man avlänka idealisternas arbetsinsats från det verkliga målet. Precis som motståndskämparna i Norge under Rinnan tror sig idealisterna under Nilsson arbeta för en god sak. Men i själva verket ger de fienden en oöverträffad insyn i verksamheten och en god överblick över vilka personer som står bakom verksamheten.

Att göra så lite som möjligt

Per Nilsson har länge predikat att hälften av verksamheten bör ägnas åt att samla in pengar, och hälften åt att driva den egentliga verksamheten. En sådan fördelning skall enligt amerikanska undersökningar ge det största nettobeloppet för att driva verksamheten.

Han tycks dock själv tillämpa en annan arbetsfördelning. 30% av verksamheten används för att samla in pengar, 30% för att motarbeta dem som med andra utgångspunkter arbetar för samma ideal som Nilssons organisationer officiellt står för, 30% åt att utom och inom landet sprida budskapet om hur förträfflig den egna verksamheten är. Återstående 10% av verksamheten inriktas på olika projekt, som dessvärre ofta är så dåligt organiserade att de rinner ut i sanden.

Häromåret anlätades exempelvis en ung man för att skriva en broschyr om Sveriges

Radios vänstervridning. Broschyren byggde på en statlig utredning om Sveriges Radios utlandsbevakning genomförd av professor Jörgen Westerståhl, men helt ihjältigen i massmedia (För en sammanfattning av utredningens resultat hänvisar vi till Contra nummer 4 1977, som vederligen är den enda tidskrift som uppmärksammat denna synnerligen intressanta statliga studie). Författaren fick flera tusen kronor för sitt arbete, som resulterade i en utmärkt skrift, som aldrig gavs ut.

Så snart det är en demonstration eller annan opinionsyttring på gång deltar Per Nilsson och hans närmaste medhjälpare. De står gärna i första ledet, så att det kan tas vackra fotografier. Arligen sammanställs en årsrapport på engelska, ofta med bildbilaga. Den skickas världen runt för att vissa hur förträfflig organisationen är. Om mottagarna får klart för sig hur obetydlig verksamheten i själva verket är skulle de säkert inte vara lika generösa i sitt utbyte av informationer med Nilssons organisationer.

Förtal

Det senaste halvåret har Per Nilsson uppenbarligen kommit på att Contra blivit mer framgångsrik än han någonsin tänkte sig när organisationen startade i liten skala 1974. Hos Per Nilsson har det därför nu rått en febril aktivitet. Den ena promemorian efter den andra har författats, telefonerna har gått varma, Per Nilsson har själv varit ute på fotouppdrag som uppmärksammats av "offren"; foton som sedan dykt upp i olika promemorior som cirkuleras anonymt. Eller kanske ännu mer sofistikerat. Som avsändare anges en revisor, som vid kontroll med landets samtliga revisorsorganisationer, visat sig inte existera. En revisors rapport ger onekligen en viss tyngd även åt påhittade rapporter. Huvudrapporten på 10 sidor är emellertid så bisarr att den snarast motverkat sitt syfte. I rapporten beskylls Contras styrelseledamöter, liksom för övrigt en del av näringslivets toppar, för diverse olika brottsliga gärningar. Innehållet är klart straffbart och författaren skulle i en process dömas till att betala stora skadestånd. Men det är ingen idé att stämna honom. Det finns inga pengar att hämta, och om den dömda saknar medel får den som stämmer stå för rättegångskostnaderna. Dessutom finns det naturligtvis för Contras styrelse betydligt angelägnare saker att syssla med än att stämma skumraskfigurer - Contras viktigaste uppgift är naturligtvis att utveckla tidskriften och förlaget.

Per Nilssons gång gör sitt bästa för att störa Contras utomordentligt goda förbindelser med

Vi ska här ge prov på en av texterna, titelmelodin "Så'n't som får mig att ilska till" (efter Merle Haggards original "The Fightin' Side of Me"):

Du står på stadens torg
Och demonstrerar med din illröda fana
Slår emot vårt samhällsskick
Prisar proletärens diktatur
Visst kan du ha rätt i
Att vårt samhälle inte saknar brister
Men dina sne'a teorier
Det är sådant som får mig att ilska till
Det är sådant som får mig att ilska till
Får mig att reagera
För det strider emot allt jag tror och vill
Trivs du inte - flytta då!
Låt sången jag sjunger bli till varning
Dina sne'a teorier
Det är sådant som får mig att ilska till
I blaskan som du säljer
Står att Sverige ej kan kallas demokratiskt
Och att folkets valda styre
Är ett "kapitalets lejda rövarband"
I en demokratisk stat
Har alla självklart rätt att diskutera
Men dina sne'a teorier
Det är sådant som får mig att ilska till
Det är sådant som får mig att ilska till
Får mig att reagera . . . osv

departement, ämbetsverk, organisationer, partier och opinionsbildare. Ett led i detta var när man hotade att stämma en penningstark organisation på 50.000 kronor, med hjälp av den promemoria som innehöll en rad lögnar om Contra. Per Nilssons ombud, en person som driver en tvivelaktig organisation av företagare, blev handgripligen utslängd av institutionens vaktmästare, när han försökte framföra sina krav. Naturligtvis hade man aldrig räknat med att få några pengar, enda syftet var att försöka kompromettera Contra hos institutionen i fråga.

Vid en konferens som anordnades av en organisation med många tänkbara prenumeranter på Contra, delade en av deltagarna ut tidskriften till deltagarna. Han rekommenderade dem också att prenumerera. Det dröjde inte många dagar förrän telefonerna började ringa hos kända medlemmar i organisationen. (Men bara hos dem som stod utåt för organisationen och gick att hitta i telefonkatalogen). "Vänner till den goda saken" varnade för mannen som delat ut Contra. Han var kriminellt belastad, och politiskt synnerligen suspekt. Den som hade med honom att göra riskerade sitt goda namn och rykte. Det behöver väl knappast tilläggas att det var fråga om en sann idealist, och att rykteskampanjen saknade all grund.

Utpressning

Ett annat sätt att gå till angrepp mot Contra är att genom hot och utpressning tvinga Contras samarbetspartners och medarbetare att avbryta kontakterna. En av Contras medarbetare, som stod i beroendeförhållande till Per Nilsson, utsattes för så allvarliga påtryckningar att han som enda lösning såg att framöver endast medarbeta under pseudonym i Contra, något som redaktionen emellertid såg sig nödsakad att avböja av principiella skäl.

En av de ledande i en organisation med vilken Contra haft mycket gott samarbete berättade att han fått klart för sig att Per Nilsson inte skulle sky några medel för att komma åt Contra, "och Du vet att när han säger det så är han livsfarlig." När organisationen ifråga häromåret genomförde ett projekt gemensamt med Contra kom det snart brev och telefonsamtal från passiva medlemmar i organisationen, som menade att det var olämpligt att samarbeta med Contra. Det visade sig vid kontroll att de som visat ett så nyvaket intresse för organisationens verksamhet alla var bekanta med Per Nilsson...

En tjänsteman i en från säkerhetsmässiga utgångspunkter utomordentligt känslig befattning har vid ett flertal tillfällen medverkat i Contras arbete. Medverkan har aldrig berört det hemligstämplade arbetet, utan det har i främsta rummet rört sig om översättningar. Han har framträtt med sitt namn i olika Contra-sammanhang, vilket gjort honom känd för Per Nilsson. Ett utmärkt offer för utpressning från Per Nilssons sida. Mannens befattning är nämligen inte bara säkerhetsmässigt utan också politiskt känslig. "Om du inte slutar att medarbeta så ska jag skvallra för sossarna," var det första lilla hotet. Pressen har sedan trappats upp. Hot om påhittade anklagelser,

underbyggda med falsk dokumentation, har framförts, anklagelser som skulle skada mannens trovärdighet hos uppdragsgivaren.

En av dem som utsatts för utpressning är Contras medarbetare NEB. Han säger att Per Nilsson hotat honom och sagt att om NEB fortsätter att medverka i Contra kommer Per Nilsson att "använda vilka metoder som helst" för att komma åt NEB. Han kommer att hitta på saker för att sätta NEB i en bekymmersam situation (NEB är utländsk medborgare och bland annat registrerad hos UD som utlands-korrespondent. Han är för sin verksamhet beroende av ett gott förhållande till svenska myndigheter, och särskilt då naturligtvis UD:s pressavdelning. NEB kommer att fortsätta som medarbetare i Contra - men inte under eget namn.

Det kan vidare tilläggas att redaktionens medlemmar så gott som varje vecka får postförskott från olika företag - postförskott som inte är beställda av mottagaren, utan av någon helt annan. Metoden att beställa oönskade postförskott till personer som man ogillar är i Sverige främst känd hos den lilla nazistiska organisationen Nordiska Rikspartiet. Vilka eventuella kontakter som föreligger mellan Per Nilsson och denna organisation är obekant. Men metoderna är tydligen snarlika.

Den undre världen

Det är inte minst beklämmande att Per Nilsson har en hel del kontakter på gränsen

till den undre världen, bland annat en "direktör" som vid sidan av sin tvivelaktiga affärsverksamhet varit inblandad i en organisation med namnet "Riksförbundet för Demokratisk Upplysning". Den "organisationen" har bland annat använt en postbox som varit registrerad på en lokal som Per Nilsson disponerat.

I sammanhanget kan påpekas att en av Contras styrelseledamöter under hösten såväl utsatts för ett (misslyckat) inbrottsförsök, som ett rätt överfall av två personer beväpnade med avslagna öflaskor (Styrelseledamoten i fråga fick föras till sjukhus, där han syddes med åtskilliga stygn).

När Per Nilsson vill skryta inför sina vänner talar han om sina kontakter med SÄPO, IB och andra organisationer. Det är naturligtvis populära institutioner i hans umgängeskrets. Vi vet inte om några sådana kontakter förekommer i verkligheten. Mycket av det som Per Nilsson tillskriver sig själv har i själva verket inget alls med honom att göra. Det är bara tomt "skryt" för att ta åt sig äran av vad andra gör. Precis som Rinnan skulle ha gjort för att vinna förtroende och inflytande i den norska motståndsrörelsen. Om kontakterna med SÄPO och IB:s efterföljare verkligen existerar så har vi tillräckligt stort förtroende för dessa organisationer för att veta i vilket syfte de upprätthåller sådana kontakter.

Idag är Contra i fokus för Per Nilssons intresse. Det finns emellertid klara indicier som tyder på att han har tänkt sig Osteuropeiska solidaritetskommittén som nästa offer.

Oskar Bengtsson

TAKTIK OCH TUR

(Annons)

Nytt spännande familjespel!

Taktik och tur är ett nytt spännande familjespel för 2-4 spelare. *Taktik och tur* har drag av de i utlandet omåttligt populära "simuleringsspele", skicklighetsspel med vissa chansinslag.

Spelet är avsett för vuxna, eller för barn från cirka 10 år. Det innehåller 32 pjäser i trä, fyra tärningar och en spelplan. Allt är utfört i fyra färger. De fyra tärningarna skall kastas samtidigt, varefter spelaren kan välja vilka av hans/hennes pjäser som skall flyttas och i vilken riktning, på den 760 rutor stora spelplanen. Speltiden är ungefär en timma. Det behövs taktisk skicklighet för att kunna spela spelet framgångsrikt, men det hjälper naturligtvis med tur i tärningskastet. *Provspelat och "godkänt" av Contras redaktion!*

Cirkapris i pappershandeln 57:-. Vid beställning direkt från M&H-spel, Box 2071, 136 02 Handen (Tel 0750-258 41) blir priset endast 39:- plus porto.



Härmed beställes ... st *Taktik och Tur*

Namn

Adress

Ortsadress

Terrorns Kambodja

I dagarna utkommer en ny skakande bok på Contra förlag - Terrorns Kambodja av John Barron och Anthony Paul. Den visar genom ögonvittnesskildringar vad som drabbat Kambodja i samband med kommunisternas maktövertagande. I samband med bokutgivningen presenterar vi här ytterligare material som belyser utvecklingen i Kambodja.

Det är inte många utlänningar som tillåts besöka Kambodja. Från svensk sida har förutom ett uppmärksammat diplomatbesök 1976 och Jean-Christophe Öbergs beryktade resa häromåret bara en delegation välpreparerade Kina-kommunisterna med Jan Myrdal i spetsen tillåtit besöka landet. Jan Myrdal och de andra gavs omgående stort utrymme i press, radio och TV och lovprisade utvecklingen i det nya revolutionära Kambodja. Oberoende bedömare har gett en helt annan bild av livet i Kambodja. Det finns två internationellt ansedda skildringar av det nya Kambodja. Den ena är François Ponchauds bok *"Cambodge l'année zéro"* och den andra är John Barrons och Anthony Pauls *"Murder of a Gentle Land"* (i brittisk utgåva *"Peace With Horror"*). Den senare boken utges nu på svenska av Contra förlag. Den första boken som behandlar omvälvningen i Kambodja på svenska.

Den kinavänliga kommunistgruppen som besökte Kambodja i somras polemiserade mot västerländska kritiker av landet och menade att deras kritik var felaktig. Märkligt nog anförde alla deltagare i gruppen "oberoende" av varandra som exempel på detta att de ej sett några soldater vakta bönderna under arbetet på fälten. Något sådant påstående har emellertid veterligen inte gjorts av de västerländska observatörer som kritiserat Kambodja. Påståendet finns i alla fall inte i vare sig Ponchauds eller Barron/Pauls böcker. Även om det funnits enstaka tillfällen när soldater bevakat arbetet på fälten - särskilt i samarbete med förestående utrensningar och avrättningar.

Kontrollen över befolkningen förefaller vara betydligt mer avancerad än beväpnade vakter vid fälten. Den är också betydligt mer hänsynslös. Det är oerhört skrämmande skildringar som finns i de två böckerna.

Vi ska inte här gå in på detaljer i vad som skildras i Contras nya bok, utan vi skall komplettera detta med vad en grupp jugoslaviska journalister, som besökte Kambodja i våras, kunde berätta.

Den tidigare tvåmiljonersstaden Phnom Penh har idag ungefär 20.000 invånare. Och de invånarna är huvudsakligen inflyttade bönder, utvalda som politiskt pålitliga. En stad för två miljoner med bara 20.000 invånare är naturligtvis ödslig. Gatorna verkar tomma. De enda fordon som syns är officiella regeringsbilar, i första hand Mercedes, men även en del andra märken. Universitetet är tomt.

Trafikljusen är ur funktion. Bensinstationerna är stängda. Många gator är avspärrade av militärposter, där beväpnade soldater kontrollerar dem som passerar. Söder om den centrala marknaden är vägbeläggningen uppruten. Där odlas kål.

Huvudpostkontoret är försett med galler. Det förekommer inget postväsende i Kambodja längre. Det finns inte heller några pengar. Hela landet har återgått till byteshandel. Med ett undantag. I Phnom Penh finns det en enda butik, öppen för utlänningar. Där kan man två gånger i veckan handla utländska varor för amerikanska dollar. Kambodjaner får inte utnyttja butiken! Det berättas om att en besökande delegation från ett kommunistland blev vägrad att handla, eftersom delegationsmedlemmarna inte hade några dollar, utan bara det egna landets valuta.

Den enda tidningen, det fyrsidiga bladet "Revolutionen" utkommer tre gånger per månad. Annars är radion den enda nyhetskällan.

Det finns åtta utländska ambassader i Phnom Penh, från Kina, Nord-Korea, Albanien, Laos, Rumänien, Kuba, Jugoslavien och Egypten. Alla utom den kinesiska ambassaden ligger vid samma gata. Ingen av ambassaderna har telefon. Det enda sättet att nå kontakt med det kambodjanska utrikesdepartementet, med någon annan myndighet eller med de övriga

ambassaderna, är att skicka bud. Det är nästan intill förbjudet för utlänningar (det är nästan bara fråga om de åtta ländernas diplomater) att förflytta sig ens till fots i centrala Phnom Penh. Det enda sätt som de kan få se något av landet är deltagande i någon sällan förekommande rundtur arrangerad av myndigheterna. Skulle någon vid en sådan tur komma i kontakt med en "vanlig människa", och till äventyrs kunna khmer-språket (eller om kambodjanen möjligen skulle kunna franska) är de enda ord som kambodjanen vågar yttra "Goddag", "Tack" och "Adjö".

De jugoslaviska journalisterna besökte ett kollektiv på 10.000 personer i södra Kambodja. De flesta av invånarna kom från provinshuvudstaden Takeo, från vilken de utvisats. Journalisterna observerade att män och kvinnor var strikt åtskilda under arbetet. Middag intogs i kollektiva matsalar i grupper om 600 personer (män och kvinnor i skilda skift). Jugoslaverna såg inte ett enda leende. Den enda avlöningen, förutom mat, som jordbruksarbetarna fick var ett par byxor och en jacka per år.

Den strikta åtskillnaden mellan könen är f.ö. något som får en drastisk belysning i John Barrons och Anthony Pauls bok. De redovisar flera fall där dödsstraff utmätts för en "enkel flirt".



Bild från slavarbete i Kambodja.

En splittrad värld

Det är mycket sällan som Alexander Solzjenitsyn framträder offentligt. Ett av dessa unika tillfällen var ett tal som han höll inför avgångsklassen vid Harvard i våras. Solzjenitsyns inlägg formade sig till en moralisk och politisk uppgörelse med Västerlandet. Väst är alltför svagt gentemot Öst, och saknar moralisk styrka.

Det som en främling först lägger märke till i Västerlandet i våra dagar, är att samhället förlorat sin styrka, sitt mod. Västerlandet har förlorat sitt civilkurage, både sett som en helhet och som delar. Det gäller varje land, varje regering, varje politiskt parti och naturligtvis Förenta Nationerna.

Minskningen i civilkuraget är särskilt tydlig hos de ledande grupperna och den intellektuella eliten, vilket ger intrycket att hela samhället har gått samma väg. Naturligtvis finns det många personer som visar styrka, men de har inget avgörande inflytande på den allmänna opinionen. Politiker, intellektuella och byråkrater visar missmod, passivitet och förvirring i sin verksamhet och i sina uttalanden. Kanske ännu mer gäller detta i de teoretiska reflektioner som används som motivering för hur förnuftigt, realistiskt och till och med moraliskt och intellektuellt önskvärdt det är att grunda statens politik på svaghet och feighet.

Den minskade styrkan och fastheten belyses på ett ironiskt sätt av byråkraterna. Summa byråkrater som visar styrka och orubblighet när de förhandlar med svaga länder och regeringar, utan att de får något nämnvärt stöd för sin linje, blir stumma och paralyserade när de ska förhandla med starka regeringar med hotande styrkor, med angripare och terrorister.

Välstånd och svaghet

Behöver det påpekas att minskad fasthet och minskat mod, sedan antiken ansetts vara början till nedgång och fall?

När den moderna västerländska nationen bildades kungjordes följande princip: Staten ska tjäna människan och människan är fri att sträva efter sin egen lycka. Ungefär så formulerades tankarna i den amerikanska självständighetsförklaringen.

Nu, åtminstone under de senaste decennierna, har de tekniska och sociala framstegen möjliggjort för oss att förverkliga målsätt-

ningar som välfärdsstaten. Varje medborgare har garanterats frihet och materiell välfärd i en sådan utsträckning att medborgaren i teorin skulle vara lycklig.

Under denna utveckling har man emellertid bortsett från en psykologisk detalj: Den ständiga önskan att skaffa sig allt fler ägodelar och att leva ett allt bekvämare liv. Kampen för att nå dithän fyller många västerländska ansikten med bekymmer och till och med sorg, även om det är vanligt att dölja sådana känslor. En hård och intensiv konkurrensmentalitet genomsyrar alla tankar, utan att öppna vägen för en fri andlig utveckling.

Individens oberoende från många former av tryck från staten har uppnåtts; majoriteten av befolkningen har garanterats ett välstånd som deras föräldrar och farföräldrar inte ens kunde drömma om; det har blivit möjligt att uppfostra ungdomar i enlighet med dessa ideal, att få dem att sträva efter fysisk skönhet, lycka, många ägodelar, pengar och fritid. Man har kunnat nå en nästan obegränsad frihet och förnöjelse. Vem skulle nu vilja ta avstånd från allt detta? Vem skulle vilja riskera sitt dyrbara liv för att försvara gemensamma ideal, och särskilt om det är sådana dimmiga begrepp som nationens säkerhet, som måste försvaras i fjärran länder?

Trygghet kan vara skadlig

Biologin vet att extrem trygghet inte är till fördel för en levande organism. Idag har det västerländska samhällets välstånd börjat visa sin skadliga verklighet bakom kulisserna.

Det västerländska samhället har själv skapat en organisation som är väl ägnad att fylla samhällets egna krav. Det bygger på lagen. De mänskliga rättigheterna och rättvisan definieras av lagens regler; och lagens regler är mycket generösa.

Människorna i Väst har vunnit en betydande skicklighet när det gäller att tolka och manipulera lagen, även om lagarna tenderar att bli alltför komplicerade för att kunna förstås av

en vanlig människa utan hjälp av en expert. Alla konflikter löses enligt lagens bokstav och det anses också vara den bästa lösningen. Om någon har rätt inför domstol behövs inget mer, ingen skulle drista sig att hävda att han kanske ändå inte hade helt rätt. Att yrka på återhållsamhet, att inte alltid utnyttja de lagliga rättigheterna till sin gräns, att offra något och osjälviskt ta risker, det ses som absurt.

Man ser nästan aldrig exempel på frivillig återhållsamhet. Alla utnyttjar sina rättigheter till den yttersta gränsen. Ett oljebolag kan inte klandras om det köper in en uppfinning som skulle ge oss en ny form av energi, för att förhindra att uppfinningen kommer till användning. En livsmedelsfabrikant kan inte klandras när han tillsätter gifter för att få sina matvaror att hålla längre, när allt kommer omkring så har ju människorna möjlighet att avstå från att köpa hans produkter.

Jag har bott hela mitt land i ett land under kommunistiskt styre och jag kan med eftertryck berätta hur fruktansvärt det är att leva i ett samhälle där rättvisan inte är blind. Men ett samhälle som inte har några andra normer än lagens är knappast heller människovärdigt. Ett samhälle som bygger på lagens bokstav, och som aldrig när högre utnyttjar inte människornas möjligheter till sin fulla rätt. Lagens bokstav är alltför kall och formell för att ha ett hälsosamt inflytande på samhället. Närhelst livets väpnad byggs upp med lagparagrafer så hamnar man i en situation med moralisk medelmått som förhindrar människans ädlaste känslor och möjligheter att utvecklas.

Det kommer att vara helt omöjligt att överleva detta hotfulla sekel med lagen som enda stöd.

I dagens västerländska samhälle har ojämlikheten mellan gott och ont avslöjats. En statsman som vill genomföra något angeläget och konstruktivt för sitt land måste vara försiktig och till och med ödmjuk. Det finns tusentals personer som snabbt och ansvarslost är beredda att gå till angrepp. Pressen och

parlamentet ifrågasätter motiven. När han fortsätter så måste han bevisa att varje åtgärd är välmotiverad och helt invändningsfri. Även en särdeles framstående och begåvad person som vill genomföra ovanliga och oväntade åtgärder får knappast någon möjlighet att förklara bakgrunden. Från början läggs dussintals fallor ut. Medelmåttan segrar tack vare de begränsningar som demokratin ställer upp.

Det är brukligt överallt att försöka minska regeringens makt, och regeringens makt har också minskat i hela Västerlandet. Försvaret för individens rättigheter har nått så långt att samhället är försvarslöst mot vissa individer. Det är dags för Västerlandet att ägna sig mer åt att försvara den mänskliga värdigheten än de mänskliga rättigheterna.

Frihet utan ansvar

Nedbrytande och ansvarslös frihet får obegränsat spelrum. Samhället tycks ha föga försvar gentemot avgrunden av mänskligt moraliskt förfall, som exempelvis missbruket av friheten för moraliskt våld mot ungdomen, filmer fulla med pornografi, brott och skräck. Det anses vara en del av friheten, som balanseras av ungdomarnas rätt att avstå från att titta på sådana filmer, eller att vägra att acceptera innehållet. Det på lagen grundade samhället har där visat sin oförmåga att försvara sig mot ondskans nedbrytande verkan.

Vad ska vi säga om kriminaliteten som sådan? Lagen, särskilt i USA, är generös nog att slå vakt inte bara om den individuella friheten utan också om vissa individuella brottslingar. Brottslingen kan gå ostraffad eller få ett oförtjänt mildt straff med hjälp av tusentals allmänna försvarare. När samhället påbörjar ett allvarligt försök att bekämpa terrorismen anklagar den allmänna opinionen genast samhället för att bryta mot terroristernas mänskliga rättigheter. Det finns många sådana fall.

Att på detta sätt knuffa friheten i ondskans riktning har gjorts i små steg, och uppenbarligen i de bästa avsikter med utgångspunkt från tanken att det inte finns något ont som är inneboende och medfött i den mänskliga naturen. Världen tillhör mänskligheten och alla brister i människans liv är att tillskriva brister i samhället, brister som måste rättas till. Konstigt nog förekommer det, trots att bästa tänkbara sociala förhållanden uppnåtts i Västerlandet, fortfarande brottslighet som är avsevärt mer omfattande än brottsligheten i det fattiga och laglösa Sovjetunionen. Det finns visserligen ett mycket stort antal fångar i våra läger som kallas brottslingar, men de allra flesta av dem begick aldrig något brott; de försökte bara försvara sig själva mot en laglös stat och tillgrepp då metoder utanför lagens ramar.

Press utan ansvar

Pressen har naturligtvis också den största tänkbara frihet. Jag kommer att använda ordet pressen, men tänker då i själva verket på alla media. Men hur använder pressen sin frihet?

Här är återigen målsättningen bara att inte bryta mot lagens bokstav. Det finns inget moraliskt ansvar för förvrängningar och vink-



Alexander Solzjenitsyn

lingar.

Vilken sorts ansvar har en journalist mot sina läsare? Mot historien?

Om de har misslett den allmänna opinionen och regeringen genom felaktig information eller felaktiga slutsatser, så sker akelig någonsin offentliga erkännanden och tillrättaligganden av sådana misstag. Inte av samma journalist eller i samma tidning.

Nej sådant händer inte, eftersom det skulle vara skadligt för upplagan. Nationen kan skadas av sådana misstag, men journalisten klarar sig alltid. Man kan tryggt utgå från att journalisten övergår till att skriva motsatsen mot vad han har skrivit tidigare, med samma starka övertygelse.

Eftersom journalisten måste tillhandahålla omedelbar och trovärdig information blir det nödvändigt för honom att gissa. Rykten och antaganden fyller luckorna och inga sådana felaktigheter kommer någonsin att bli rättade. De kommer att stanna kvar i läsarens minne.

Hur många alltför hastiga, illa övertänkta, fördomsfulla eller missledande slutsatser drabbar inte läsarna varje dag? Läsarna blir förvirrade, och journalisterna presenterar inget underlag för sina påståenden. Pressen kan både skapa en opinion och vilsledda den.

På det sättet kan vi få se terrorister förvandlas till hjältar. Eller se hemligheter som berör nationens säkerhet bli avslöjade för allmänheten. Vi kan också drabbas av att välkända personers privatliv blir avslöjat under parollen: "Alla har rätt att veta allt."

Men detta är en falsk paroll, karaktäristisk för en falsk tidsålder: Människorna har också rätt att slippa veta, och det är egentligen en mycket mer värdefull rättighet. Att slippa få sin odödliga själ nedsmutsad med skvaller, nonsens och struntprat. En person som arbetar och för ett meningsfullt liv behöver inte denna överdrivna flod av information.

Brådskan och ytlighet är de psykiska sjukdomarna under 1900-talet. Och mer än på

något annat ställe dyker denna sjukdom upp i pressen. Djupa analyser av problem är raka motsatsen till pressen. Den nöjer sig med braskande rubriker.

Som utvecklingen har varit har pressen blivit den starkaste makten i Västerlandet, starkare än parlamenten, regeringarna och domstolsväsendena. Man ställer då gärna frågan: Enligt vilken lag har pressen valts och inför vem är den ansvarig?

Pressen i Öst

I det kommunistiska östblocket är en journalist helt enkelt en av staten utsedd tjänsteman. Men vem har gett de västerländska journalisterna deras maktställning, för hur länge och på vilka villkor?

Det är ytterligare en överraskning som drabbar den som kommer från Öst, där pressen är extremt ensidig. Man upptäcker så småningom ett gemensamt drag hos hela den västerländska pressen. Det finns modeströmningar. Det finns accepterade bedömningsnormer och det kan finnas gemensamma ekonomiska mål för skilda tidningar. Den sammanlagda effekten är inte konkurrens utan samstämmighet.

En ofantlig frihet gäller för pressen, men läsarna har inte samma frihet. Tidningarna ger för det mesta utrymme bara för de åsikter som stämmer överens med tidningens egna och med den allmänna opinionen.

Utän censur så skiljs ändå de gångbara idéerna från de som inte är gångbara; ingenting är förbjudet, men det som inte är gångbart kommer knappast att kunna läsas i tidsskrifter eller böcker, eller bli framfört vid universitetet.

Enligt lagen är ni forskare fria, men friheten är beroende av dagens stämningar. Det finns inget öppet förtryck som i Öst; men åsikter som dikteras av dagens idéer och behovet av att anpassa sig till massan gör att många självständigt tänkande människor avstår från

att ge sitt bidrag till samhällsdebatten. Det finns en farlig tendens att bilda en hjord, att därigenom stänga ute utvecklingen.

Detta ger upphov till starka fördomar hos massan, till blindhet, vilket är vår tids största fara. Det finns exempelvis en självbedräglig tolkning av världssituationen idag. Den tjänar som en slags förstenad pansar kring människornas tankar.

Mänskliga röster från 17 länder i Östeuropa och Asien kan inte tränga igenom detta pansar. Det kommer bara att brytas av den hänsynslösa utvecklingens bräckjärn.

Det är nästan överallt accepterat att Västerlandet visat hela världen en väg till ekonomisk framgång, även om denna framgång de senaste åren störts av en kaotisk inflation.

Men många människor som bor i Väst är missnöjda med sitt eget samhälle. De avskyr det eller anklagar det för att inte motsvara mänsklighetens moraliska mognad. En del av dessa kritiker blir socialister, vilket är en farlig och falsk väg att vandra.

Aldrig socialism

Jag hoppas att ingen av de närvarande misstänker mig för att se socialismen som ett alternativ till det västerländska system som jag nu kritiserar. Jag har upplevt tillämpad socialism i ett land där detta alternativ har satts i praktiskt bruk. Och jag talar sannerligen inte för socialismen.

Men om någon skulle fråga mig om jag skulle vilja se dagens Västerland som en modell för mitt eget land, måste jag ärligt medge att jag skulle ge ett negativt svar. Nej jag kan inte rekommendera ett samhälle i sitt nuvarande skick som ett ideal för omvandlingen av vårt samhälle.

Genom ett svårt lidande har vårt land nu uppnått en andlig mognad som innebär att det västerländska samhället i dess tillstånd av moralisk utmattning inte framstår som ett tilltalande alternativ. Även de förhållanden som jag nyss har tagit upp är mycket beklagliga.

Ett faktum som inte kan förnekas är att människorna i Väst blir svagare, medan de i Öst blir kraftigare och starkare. Sex årtionden för vårt ryska folk och tre årtionden för folken i Östeuropa. Under den tiden har vi genomgått en andlig formningsprocess som är betydligt längre skriden än vad någon människa i Väst upplevt. Livets besvärligheter och det dödliga trycket på individen har skapat starkare, djupare och intressantare personligheter i jämförelse med de som skapas i den standardiserade välfärden i Väst.

Om vårt samhälle skulle förvandlas till ett samhälle skulle det därför innebära förbättringar i vissa avseenden, men också försämringar i några mycket väsentliga avseenden.

Det är sant, och det kan ingen bestrida, att ett samhälle inte kan förbli i en avgrund av laglöshet, som är fallet i vårt land. Men det är också skadligt för en nation att välja en sådan mekanisk laglighet som ett land gjort.

En historisk varning

Efter decenniernas lidanden, våld och förtryck så längtar den mänskliga själen efter högre värden. Saker som är varmare och renare än de som erbjuds i dagens kollektiva levnads-

former, de som introduceras av en kväljande publicitet, av TV:s fördummande inflytande och av en oacceptabel musik.

Allt detta är synligt för människor på alla delar av vår planet. Det västerländska livsmönstret kommer allt mindre att bli ett ideal för andra.

Det finns viktiga varningar som historien ger ett hotat eller förfallande samhälle. Sådana är exempelvis konstens förfall, eller bristen på stora statsmän.

Det finns öppna och tydliga varningar också. Hjärtat i er demokrati och er kultur lämnas utan elektricitet för bara några timmar, och plötsligt börjar stora mängder amerikanska medborgare plundra och skapa förödelse.

Den vackra ytfemmassan måste vara mycket tunn och det sociala systemet är instabilt och sjukt.

Men kampen om vår planet, den fysiska och andliga kampen, är en kamp av kosmiska dimensioner. Den är ingen suddig framtidsvision, den har redan börjat.

Det ondas krafter har redan påbörjat en avgörande offensiv, som ni kan känna trycket av, men ändå är era TV-skärmar och tidningar fulla av de föreskrivna leendena och de höjla glasen. Vad är alla så glada åt?

Utrikespolitikens svaghet

Välkända företrädare för de ledande i ett samhälle, som George Kennan, säger: Vi kan inte använda moraliska normer i politiken. På det sättet blandar vi gott och ont, rätt och fel och ger utrymme för den absoluta segern för det absolut onda i världen.

Tvärtom, det är bara moral som kan hjälpa Väst mot kommunismens välplanerade världsstrategi. Det finns inga andra medel. Praktiska eller tillfälliga överväganden av vad slag de vara må komma att sopas bort av strategin. Sedan man nått en viss nivå förorsakar det legalistiska synsättet förlamning, det hindrar människan från att se de stora dragen och den djupare meningen i händelseutvecklingen.

Trots den överväldigande informationsmängden, eller kanske på grund av den, har Väst svårt att förstå verkligheten sådan den är. En del amerikanska experter har gjort naiva förutsägelser om att Angola skulle bli Sovjetunionens Vietnam eller att de kubanska insatserna i Afrika skulle stoppas i utbyte mot amerikanska gester gentemot Kuba.

Kennans råd till sitt eget land - att påbörja en ensidig nedrustning - tillhör samma kategori. Om ni bara visste hur de yngsta och mest oerfarna av tjänstemännen i Moskva skrattar ut era politikens vise män!

Och Fidel Castro uttalar sitt förakt för USA genom att skicka sina trupper på avlägsna äventyr, i stället för att behålla dem i det land som är USA:s grannland.

Men det värsta misstaget var oförmågan att förstå Vietnam-kriget. En del människor ville verkligen i god tro få slut på alla krig så snabbt som möjligt; andra trodde att det skulle finnas utrymme för ett nationellt eller kommunistiskt självbestämmande i Vietnam eller i Kambodja. Vi ser hur det är idag.

Medlemmarna i den amerikanska anti-krigsrörelsen slutade som de som förrådade länderna i Fjärran Östern, överlämnade trettio miljoner

människor till folk mord och det lidande de idag utsätts för. Hör de övertygade pacifisterna skriken från dessa länder? Förstår de vilket ansvar de bär idag? Eller föredrar de att inte lyssna?

Den amerikanska intelligentian förlorade fattningen, och som en följd av detta har faran kommit mycket närmare USA, men det är det ingen som är medveten om.

Era kortsynta politiker som undertecknade den förhastade kapitulationen i Vietnam trodde sig ge Amerika en obekymrad andningspaus; men nu svävar i själva verket ett hundrafalt Vietnam över er.

Det lilla Vietnam var en varning och en möjlighet för er att mobilisera nationens styrka. Men om det starka Amerika utsattes för ett verkligt nederlag mot ett kommunistiskt halvland, hur kan då Väst hoppas stå fast i sin hållning i framtiden.

Att söka allierade

Jag har redan hunnit säga att under 1900-talet har ingen västerländsk demokrati vunnit något större krig utan hjälp eller skydd från en stark allierad, vars filosofi och ideologi man inte ifrågasatte.

I stället för att vinna andra världskriget mot Hitler med egna styrkor, som helt säkert hade varit möjligt, odlade och stärkte den västerländska demokratin en annan fiende, som skulle visa sig vara värre och starkare, eftersom Hitler inte hade lika stora resurser och inte lika många människor. Hitler hade heller aldrig några idéer som tilltalade någon i Väst eller något nämnvärt antal anhängare i demokratierna - en potentiell femtekolonn - på det sätt som Sovjet har idag.

Idag har redan en del röster i Väst talat för att få skydd från en tredje makt mot angrepp i nästa världsomfattande konflikt. Om det finns någon, i det här fallet har man tänkt sig Kina. Men jag skulle inte önska det ödet på något land i världen.

För det första är det återigen en dödsdömd allians; den skulle ge USA anstånd, men när så Kina vid ett senare tillfälle, med sin miljard invånare, vänder sig mot USA med amerikanska vapen, kommer Amerika själv att bli offer för ett folk mord av samma slag som det som idag hemsöker Kambodja.

Men inga vapen - de må vara hur starka som helst - kan hjälpa Väst, innan Väst har övervunnit sin egen förlorade viljestyrka. I ett läge med psykologisk svaghet blir vapnen bara en börda för den som kapitulerar. För att försvara sig måste man vara redo att dö; det finns ingen sådan beredskap i ett samhälle som byggts upp på materiellt välstånd.

Ingenting annat återstår då än att göra eftergifter, att försöka vinna tid och att begå förräderi. Vid den skamliga konferensen i Belgrad gav således fria västerländska diplomater upp den försvarslinje vid vilken medlemmar i Helsingfors-grupper i Öst är beredda att ge sina liv.

Västerlandet står stilla

Västerländskt tänkande har blivit konservativt; världsåskådan borde förbli vad det är till varje pris. Det får inte ske några förändringar. Denna dröm för de svaga, drömmen om status quo, är ett symptom som visar sig i ett samhälle

som har slutat att utvecklas.

Men man måste vara blind för att inte se att världshaven inte längre tillhör Väst, samtidigt som de landområden som är under Västs kontroll ständigt krymper. De två så kallade världskrigen - de var ju långtifrån världsomfattande, inte ännu - har medfört en självförstörande process i det lilla framstegsorienterade Västerlandet, som på det sättet har grävt sin egen grav. Nästa krig - som inte behöver bli något kärnvapenkrig, och det tror jag inte heller att det kommer att bli - kan mycket väl medföra att den västerländska civilisationen går under.

Inför en sådan fara, med sådana historiska värden i ert förlutna, med en så vid frihet och med en så öppen tillbedjan till frihetens ideal, hur är det då möjligt att i en sådan utsträckning förlora viljan att försvara sig själv?

Hur har denna olyckliga utvecklingen kommit till stånd? Hur förföll Väst från sitt triumftåg till sin nuvarande sjukdom? Har det varit fråga om några fatala omvälvningar eller förändringar under denna process?

Det tycks inte vara så. Väst fortsatte de sociala framstegen i enlighet med sina uttalade målsättningar, med hjälp av lysande tekniska framsteg. Och plötsligt befann man sig i ett svaghetstillstånd. Det betyder att misstaget måste finnas i botten, i det grundläggande mänskliga tänkandet under de senaste århundradena.

Jag syftar då på den i Väst rådande världs-uppfattningen, som föddes under renessansen och fann sin politiska form under upplysningsperioden. Den blev grunden för samhällsskicket och samhällsvetenskapen, och kunde definieras som rationalistisk humanism eller humanistiskt självbestämmande: Människan självbestämmande och frikoppling i relation till en högre makt över henne. Den kunde också kallas antropocentrism, att människan ses som alltings centrum.

Renässansens omvälvning

Vändpunkten under renessansen var uppenbarligen oundviklig historiskt sett. Medelåldern hade nått ett naturligt slut genom utmattning, den hade förvandlats till ett oacceptabelt despotiskt förtryck av människans fysiska natur, till förmån för den andliga sådan.

Sedan vände vi emellertid anden ryggen och omfattade det materiella med en överdriven glöd. Detta nya tänkesätt som tvingade sig på oss medgav aldrig att det fanns en inneboende ondskas i människan och såg aldrig något högre mål än att nå lycka på jorden.

Man byggde upp det västerländska samhället på den farliga tanken att dyrka människan och hennes materiella behov. Allt utom människans fysiska välbefinnande, insamlandet av materiella ägodelar, allt annat av mänskliga behov av en mer sofistikerad och högre natur lämnades utanför, som om livet inte hade någon högre mening.

Denna utvecklingen gav fritt fram för det onda, som vi idag ser växa fram helt fritt. Enbart frihet löser inte på långa vägar alla problem med det mänskliga livet, och den medför till och med en del nya problem.

I demokratins tidigare skeden, som i den tidiga amerikanska demokratin, garanterades



(Copyright Hillsdale College, Michigan)

Terrorns Kambodja

Ny skakande bok av John Barron och Anthony Paul

(Annonc)

John Barron - författaren till boken om KGB - och Anthony Paul har skrivit denna skakande skildring av hur det gick till när kommunisterna grep makten i Kambodja. De bygger skildringen på intervjuer med hundratals ögonvittnen och på andra tillgängliga källor. Ingen får missa denna utomordentligt viktiga bok, om ett av de mest uppskakande skedena i den moderna historien.

Boken kan beställas genom Contra för 36:-. (Genom Bokklubben Frihetsforum finns möjlighet att få boken till ett lägre pris - 29:- mot de förpliktelser som åvilar medlemmar i bokklubben, skriv för ytterligare information)

alla de mänskliga rättigheterna med motiveringen att människan var Guds skapelse. Det vill säga friheten gavs till varje människa med ett villkor, och antagandet att var och en hade ett religiöst ansvar.

Sådant var de gångna tusen årens mänskliga arv. För två hundra år sedan, ja för femtio år sedan, skulle det ha varit fullständigt otroligt att någon i Amerika skulle hävda att människan skulle ges obegränsad frihet för att hon skulle få tillfredsställa sina egna nycker eller instinkter.

Så småningom övergavs emellertid alla sådana reservationer i hela Västerlandet. Det skedde en fullständig frikoppling från det moraliska kristna arvets århundraden av styrka i form av nåd och uppoffringar.

Allteftersom humanismen utvecklades i allt mer materialistisk riktning blev den i allt större utsträckning offer för spekulering och manipulation, först av socialismen, sedan av kommunismen. Karl Marx kunde därför 1848 säga att "kommunism är naturaliserad humanism."

Det uttalandet visade sig inte vara helt meningslöst. Man ser samma grundstenar i den sekulariserade humanismen och i alla former av socialism: obegränsad materialism; avsaknad av religion och religiöst ansvar, under vilken de kommunistiska diktaturerna når en form av anti-religiös diktatur; koncentrationen till samhällets uppbyggnad, med en till synes vetenskaplig metod.

Detta är typiskt för 1700-talets upplysningsstid likaväl som för marxismen. Det är ingen slump att kommunismens meningslösa löften och eder handlar om Människan med stort M, och hennes jordiska lycka.

Vid en första blick kan man se en otrevlig parallell: Gemensamma drag i dagens tänkande i Öst och i Väst? Men sådan är den logiska materialismens slutsats.

Behovet av moralisk styrka

Vi upplever nu konsekvenserna av misstag som vi inte var medvetna om vid resans början. Vi hade satt alltför stort hopp till politiska och sociala reformer, bara för att finna oss berövade vår mest värdefulla tillgång: Vårt andliga liv.

I Öst är det andliga livet förstört av det regerande partiets manipulationer. I Väst tycks de kommersiella intressena vara beredda att kväva det andliga livet. Det är den verkliga krisen. Splittringen i världen är mindre fruktansvärd än likheten i de sjukdomar som härjar i världens två stora block.

Alexander Solzjenitsyn

Bakom kulisserna vid regeringsskiftet

Det har skrivits spaltmeter om regeringsskiftet. Det har emellertid varit sällsynt med sammanfattande överblickar. Contra gör här ett försök till en sådan, som dessutom till en del bygger på inblickar bakom "kulisserna", som Contra fått genom goda kontakter inom alla de tre borgerliga partiernas inre kretsar.

Valkampanjen 1976

Bakgrunden till regeringskrisen i oktober får sökas ända tillbaka till valkampanjen 1976. Centerpartiet drev en hård linje i kärnkraftsfrågan. Men helt inom ramen för tänkbara kompromisser mellan de tre borgerliga partierna. Fäldin gjorde många långtgående uttalande, men gjorde ständigt reservationen "om säkerhetsfrågorna inte kan lösas."

Centern spelade högt, men man hade hela tiden en reservutgång tillgänglig. Om inte massmedia hade presenterat centerns budskap på det sätt man gjorde. I pressen, och framförallt TV, gjordes centerns budskap mer kompromisslöst än det i själva verket var, och när Thorbjörn Fälldin utfrågades, så försökte man ständigt få honom att göra mer kategoriska uttalanden än vad han var beredd att göra. Han lindade hela tiden in budskapet i reservationer, men de som gjorde sammanfattningar av Fälldins uttalanden struntade i alla reservationer.

Fälldin sa exempelvis aldrig att kärnkraften skulle vara avvecklad till 1985, utan bara att man skulle upprätta en avvecklingsplan och att åtta-nio år kunde vara en rimlig avvecklingstid, vilket emellertid måste bedömas av dem som gjorde upp planen. Ett sådant uttalande blev i massmedias tolkning att centern som krav för regeringssamverkan krävde att kärnkraften skulle vara avskaffad till 1985.

Regeringsförhandlingarna

Sedan valet väl var vunnit - och då bör det noteras att de partier som förespråkade kärnkraft gick framåt, medan både centern och vpk förlorade röster - vidtog hårda förhandlingar mellan de blivande regeringspartierna. Det var långt från givet att det verkligen skulle bli någon borgerlig trepartiregering. Och det var i första hand kärnkraftsfrågan som var stötestenen. I utbyte mot en marginell eftergift, laddning av det andra aggregatet i Barsebäck, fick centern igenom huvuddragen frågan särskilt hårt. Från folkpartiets sida var partisekretären Carl Tham den drivande.

Kärnkraftsfrågan följde regeringen under hela dess tid, som en ständig skugga. Den försakade upprepade kriser.

i sin kärnkraftsfientliga politik. Uppenbart är att Gösta Bohman var mycket mjuk i principfrågorna, även om han höll hårt på kraftföretagens rättssäkerhetsintressen. Per Ahlmark förefaller inte heller ha drivit kärnkrafts-

En hårdare fp-linje

Under början av 1978 kom kärnkraftsfrågan i ett delvis nytt läge. Dels avgick Per Ahlmark som partiledare och ersattes av Ola Ullsten. Ullsten visade sig genast inta en hårdare attityd än Ahlmark. Denna hårdnande attityd förstärktes när folkpartiets energiexpertis fick förstärkning av den sparkade Saab-chefen Curt Mileikowski. Mileikowski var gammal kärnkraftstekniker och hade varit mycket framgångsrik som försäljare såväl på kärnkraftsområdet som då det gäller annan avancerad teknologi.

Det är i detta sammanhang också väsentligt att framhålla att Ullsten står för en betydligt mer vänsterorienterad folkparti-politik än Per Ahlmark. Ahlmark var mycket hårt engagerad för det borgerliga treparti-alternativet. Han hade i själva verket räddat folkpartiet från utplåning genom att kasta om Gunnar Heléns gentemot socialdemokraterna kompromissvänligt orienterade politik.

I Ola Ullstens kretsar cirkulerar ofta tankarna om folkpartiet som ett "vänsterparti", ett parti vars naturliga samarbetspartner egentligen är socialdemokraterna. Eftersom socialdemokraterna har varit starka nog att styra landet utan stöd från folkpartiet har emellertid eventuella fricrier med eftertryck kunnat avvisas från socialdemokraternas sida, och det under lång tid. Ullstens skola har drömt sig tillbaka till 1920-talet, då folkpartiet och socialdemokraterna vid några tillfällen bildade koalitionsregeringar.

Att socialdemokraterna idag inte är det minsta intresserade av en sådan politik, och att inte heller folkpartiets väljare har sådana intressen har i sammanhanget inte spelat någon roll.

Under sommaren 1978 blev det klart för många initierade att folkpartiet ville spricka trepartiregeringen. Och att man såg kärnkraftsfrågan som en lämplig fråga att bygga upp en regeringskris kring. I efterhand kan

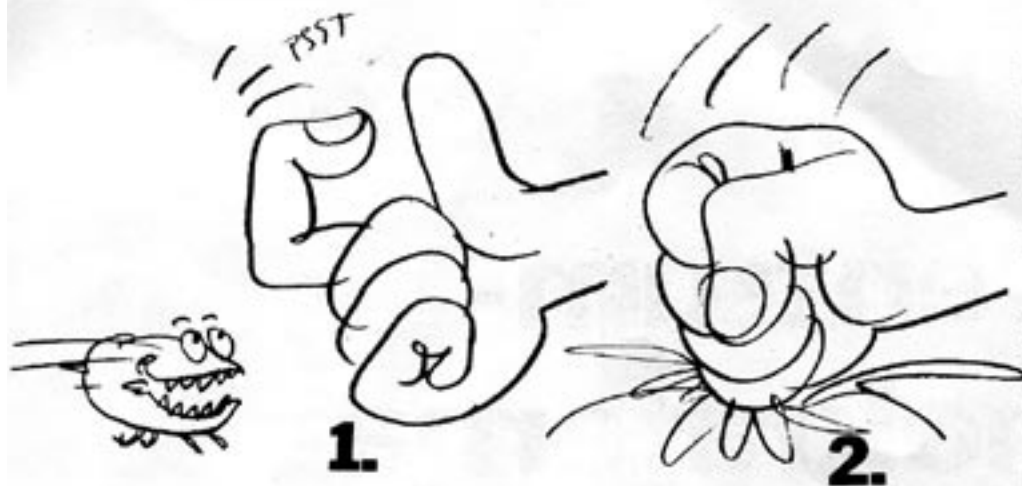
man dra slutsatsen att folkpartiet ville bilda en egen minoritetsregering, för att genom denna komma i bättre utgångsläge för eventuella koalitionsförhandlingar med socialdemokraterna efter valet 1979.

Att rädda Fälldins ansikte

Frågan om laddning av reaktorerna Ringhals 3 och Forsmark 1 var onekligen ett mycket stort problem för regeringen. Särskilt med tanke på centerpartiets läsnings- i riksdagen fanns det ju en säker 3/4 majoritet för kärnkraften. Slutresultatet blev att Thorbjörn Fälldin gav efter i utbyte mot en ansiktsräddande formulering. Dvs. det beslöts att inte bevilja laddningstillstånd, med hänvisning till att kraftföretagen inte visat att den berggrund som slutförvaringsplanen förutsatte fanns i verkligheten. Alla - inklusive Fälldin - måste ha insett att det skulle vara en fråga om något halvår på sin höjd, innan kraftföretagen kunde visa detta.

Vid den presskonferens som följde på partiledarnas överenskommelse ansattes Fälldin mycket hårt. Journalisterna utgick från att Fälldin gett sig i alla väsentliga delar och spelade upp en ny "svekedebatt". Presentationen i media blev något helt annat än vad centern hade räknat med, och Fälldin fick t.o.m. frågor som "hur kan Sverige säga att kärnkraften är helt säker (enligt villkorslagens krav), när ingen annan i hela världen vågar påstå detta? Naturligtvis innebar beslutet inget påstående om att kärnkraften var helt säker, bara att man ansåg slutförvaringen av uppberetat avfall vara helt säker - under den väsentliga förutsättningen att det gick att hitta berggrund som uppfyllde kraven.

Under presskonferensen gjorde Gösta Bohman ett ödesdigert misstag, ett misstag som gjorde att den ansiktsräddande operationen för Fälldin gick om intet. På en fråga sa han att säkerhetsfrågorna nu var lösta till 99%, och att det säkerligen skulle vara enkelt att klara av den sista procenten också. Detta uttalande uppfattades som ett dolkhugg i ryggen av många centerpartister. Bohman hade inte lyckats upprätthålla den överenskomna linjen - beslutet skulle framställas som ett nej till laddning - officiellt.



Den här bilden är egentligen avsedd som annons för mjällmedlet Caputan. Den åskådliggör emellertid samtidigt den filosofi som ligger bakom socialdemokraternas "tysta" stöd för regeringen Ullsten.

Gruppen kring energiministern Olof Johansson hade hela tiden opponerat sig mot Fälldins eftergifter, och tog Bohmans 99%-uttalande som en förevändning för att sprida en promemoria, som skulle innebära en avsevärd skärpning av kraven på kraftföretagen. Detta ingick inte i överenskommelsen mellan partiledarna.

Centerns förtroenderåd

Centerns förtroenderåd höll sammanträde den 2 oktober, och vid detta möte gick Olof Johanssons grupp till offensiv. Resultatet blev att centern visserligen skulle stå fast vid kompromissen från förra veckan, men att man skulle ställa nya ultimativa krav, krav som skulle kunna medverka till centerns "ansiktsräddning."

Här måste pressens utomordentligt stora roll understrykas. Hade inte pressen gått ut så hårt mot centerpartiet, utan accepterat beslutet i den form det var fattat - som ett nej till laddning - hade centern aldrig behövt ställa några ytterligare krav.

När det var klart att centern skulle ställa ytterligare krav fullföljde Ullsten folkpartiets hårda linje, genom att föreslå Gösta Bohman ett gemensamt fp-m-uttalande. Uttalandet var riktat mot centerpartiet. Tanken bakom förefaller att ha varit att lägga en så stor del som möjligt av skulden för regeringens sammanbrott som möjligt på centern. Dessutom medverkade uttalandet till att närma folkpartiet och moderaterna till varandra. Bohman hade visat sig kompromissvillig i kärnkraftsfrågan förr, och risken av en ny kompromiss ville Ullsten inte ta.

Tisdagen den 3 oktober, samma dag som riksdagen öppnades, började det stå klart för centern att regeringen skulle tvingas avgå. Man började därför skriva på Thorbjörn Fälldins utomordentligt välformulerade och skickligt upplagda avgångstal.

Fälldin står vid sitt ord

Fälldin hade genom massmedias tryck och trycket från Olof Johanssons falang tvingats skärpa sin attityd. Ullsten hade genom måndagens gemensamma fp-m-uttalande samtidigt skärpt attityden från de två andra koalitionsparterna. Det var uppenbart att torsdagens ordinarie regeringssammanträde skulle inne-

bära regeringens fall, även om det formellt möjligen kunde uppskjutas någon dag.

Thorbjörn Fälldin är emellertid en rakryggad person, och det var därför han som drev igenom att regeringen innan den avgick skulle bekräfta föregående veckas partiledaröverenskommelse, även om han i sak naturligtvis inte var helt förtjust i den. Efter detta var regeringens avgång ett faktum.

Efter Fälldins avskedsansökan gjorde Ullsten och Bohman återigen ett gemensamt uttalande. I det centrala stycket heter det följande:

"Då förutsättningar således f.n. saknas för fortsatt samverkan inom den nuvarande regeringens ram bör en ny icke-socialistisk regering bildas. Den bör utformas så att den får största möjliga politiska förankring. Dess politik bör grundas på regeringsförklaringen från hösten 1976 samt den regeringsförklaring som avgavs i riksdagen den 3 oktober 1978."

Uttalandet säger två saker i klartext: För det första en icke-socialistisk regering med bredast möjliga underlag, dvs. en fp-m-regering. För det andra att den nya regeringen skulle fullfölja den gamla regeringens politik.

Folkpartiets riksdagsgrupp

Denna gemensamma deklaration gjorde det helt säkert lättare för moderaterna att acceptera regeringen Fälldins fall. En fp-m-regering skulle kunna utgöra en god bas för en ny trepartiregering efter 1979 års val.

Men folkpartiledaren hade helt andra planer. Om man läser texten noga kan man tolka formuleringen på det sättet att en icke-socialistisk regering kan få bredare förankring genom att få stöd från den socialistiska sidan! Det var vad folkpartiet hade tänkt sig, och vid sammanträdet med folkpartiets riksdagsgrupp såg Ullsten till att han fick mandat att bilda en ren fp-regering och inget annat. Naturligtvis hade Ullsten om han så hade önskat kunnat driva en annan linje, och fått den accepterad av riksdagsgruppen. Men det var aldrig aktuellt. Linjen var utstakad från början.

Centerpartiet uttalade sig samtidigt för bildandet av en fp-m-regering, och förklarade att man skulle stödja den. Man förklarade vidare att man skulle rösta nej till en regering som inte byggde på 1976 års regeringsdeklaration.

När moderatledaren fick klart för sig vilket

dubbelspel som folkpartiledaren fört från början blev han (som så ofta) rasande. En ren fp-regering skulle få nej-röster från moderaterna, och eftersom socialdemokrater och moderater tillsammans har majoritet skulle en sådan regering inte kunna bildas.

Palme ställer upp

Detta satte Ullsten i en brydsam situation, men han hade spelat sina kort så hårt, och moderaterna hade svarat så hårt, att det inte fanns någon annan utväg än att få socialdemokraternas tysta stöd för en ren fp-regering.

Detta lyckades genom ett löfte om att den nya regeringen inte skulle bygga sin regeringsdeklaration på 1976 års trepartideklaration.

Socialdemokraternas bevekelsegrunder för detta beslut var att en fp-regering med tyst stöd från socialdemokraterna skulle vara det bästa tänkbara utgångsläge inför valet 1979. En betydande grupp inom partiet menade emellertid att man av principiella skäl inte kunde göra så långtgående eftergifter gentemot ett borgerligt parti. Efter en sju timmar lång debatt i riksdagsgruppen vann emellertid Palmes linje - socialdemokraterna skulle ge sitt tysta stöd åt Ullstens minoritetsregering.

Nu hade Ullsten å ena sidan lovat centern att stå fast vid 1976 års politik, å andra sidan lovat socialdemokraterna att inte återropa 1976 års regeringsdeklaration. Det var oneklig en smal bas för regeringen att stå på.

Vid omröstningen i riksdagen fick Ullsten 39 röster, medan 66 röstade emot. Voteringsreglerna vid val av statsminister är emellertid sådana att det räcker för riksdagens godkännande av Ullstens kandidatur.

Den regeringsdeklaration som följde blev med nödvändighet mycket innehållslös. Och i dagens läge återstår att se vilken väg folkpartiet väljer - beskrivningen ovan av Ullstens uttalanden i olika riktningar säger väl bara en sak med säkerhet: Att det är svårt att få ett grepp om vad den nya regeringen verkligen har för avsikter.

Förvirrad rekrytering

Regeringsbildningen blev en utdragen historia. Eftersom ingen räknar med att regeringen skall sitta längre än till valet 1979 har det naturligtvis varit svårt att värva ledamöter i den nya regeringen. Många har avböjt medverkan, enligt uppgift ett fyrtilotal personer. Uppenbart är också att Ullsten letade i mycket vida cirklar efter regeringsledamöter. Genom en av dem som deltog i den inre kretsens arbete har vi erfarit att man vid ett tillfälle frågade en industriman om han ville bli industriminister. Denne avböjde omgående med motivering att han sedan länge var medlem i det socialdemokratiska partiet. Kämt är också att andra socialdemokrater som exempelvis Bo Jonas Sjölander tillfrågats om de var intresserade av en ministerpost.

Förfrågningar tycks också ha gått ut till alla "opolitiska" topptjänstemän inom departementen (många av dessa är socialdemokrater). Det var emellertid bara en av dessa som var beredd att ställa upp - Anitha Bondestam på kommunikationsdepartementet.

Sven Enberg

Centrum- demokraterna

Centrumdemokraterna har presenterat sig som ett missnöjesparti. Partiet har byggt upp sin bas på en del lokala kommunala partier och har nyligen skaffat sig ett mer genomarbetat partiprogram. I valet 1976 samlade partiet ungefär 1.500 röster. Partiet ser sig som ett systerparti till Erhard Jacobsens centrumdemokrater i Danmark.

Kommunala småpartier

Det finns hundratals smågrupper, eller t.o.m. enskilda personer, som kallar sig för politiska partier. Utanför riksdagspartierna, KDS och de kommunistiska sektionerna är det emellertid svårt att hitta organisationer som kan kallas för politiska partier i egentlig mening. Obestridligt störst av de som även av utomstående kan kallas för politiska partier är Centrumdemokraterna.

Partiet har en intressant bakgrund, som gör att det finns en viss stabil grund att bygga på. Man försöker knyta ihop de många olika lokala partierna, som i många kommunfullmäktigeval samlar betydande stöd och erövrar flera mandat i fullmäktige. Sådana lokala partier har bevisat att de har en "marknad" i landet, och i den mån det går att finna en gemensam nämnare borde det naturligtvis vara möjligt att finna motsvarande "marknad" på rikspanet.

Grunden till Centrumdemokraterna fanns i två lokala partier i södra Sverige, det ena i Simrishamn med socialchefen John Görnebrand som främsta namn, det andra i Båstad med fiskhandlaren Herbert Svensson som drivande kraft. Båstads-partiet uppstod f.d. i samband med demonstrationerna mot Sveriges Davis Cup-match mot Rhodesia, som skulle ha spelats i Båstad 1968 (men som på grund av kravaller flyttades till franska rivieran).

I både Båstad och Simrishamn sitter det idag Centrumdemokrater i kommunfullmäktige (2 i Simrishamn och 1 i Båstad).

Frihetlig Demokratisk Samling

Övriga försök att få representation på det lokala planet har dock inte varit framgångsrika. Underhandssamarbete har visserligen förekommit med en del etablerade lokala partier, men detta samarbete har inte formaliserats,

annat än i fallet Malmö, där Centrumdemokraterna och Frihetlig Demokratisk Samling (som dock var orepresenterade i fullmäktige) slogs samman våren 1978.

Missnöje och principer

Centrumdemokraterna har lanserat sig själva som ett missnöjesparti. Programmet har i stort sett varit ett punktprogram, som spånt över ett vitt fält, men inte representerat något enbetyligt tänkande. En programkommitté har under 1978 arbetat för att få fram ett principprogram, vilket innebär att partiet kan bjuda på lite mer än det gamla renodlade missnöjesprogrammet. Att partiet börjat tänka även "djupare tankar" innebär inte att man skulle vara missnöjda med beteckningen missnöjesparti. Tvärtom, den beteckningen vill man slå vakt om. Men även missnöjet kan naturligtvis klädas i mer systematiska termer.

Partiledarskifte

Partiets grundare John Görnebrand i Simrishamn har gjort sig känd bland annat genom sin alkoholliberalism. Han vill ta bort allt krängel och alla restriktioner kring spriten i Sverige. Han hänvisar till Danmark, där sprit säljs till vem som vill i livsmedelsbutiker. Ingen kan med gott samvete hävda att alkoholproblemen skulle vara större i Danmark än i Sverige. Varför skulle inte då vi svenskar vara mogna att ta samma ansvar som danskarna. Görnebrands inställning blir inte minst intressant och tungt vägande, eftersom han själv i egenskap av socialchef i Simrishamns kommun har sett alkoholbrukets baksida mer än de flesta i vårt samhälle. Det är också just därför menar han, som han är för en friare alkoholpolitik.

Görnebrand har skrivit två mindre böcker som redogör för hans erfarenheter på socialpolitikens område. Böckerna recenserades f.d. i Contra nummer 5 1978. Recensenten i Contra

skrev om de två böckerna "Socialfall är vi allihopa" och "Socialbyråkrati" att den som "väntar sig analys och förslag från en partiledare letar förgäves... (ståndpunkterna) underbyggs på inget sätt av det material som presenteras i böckerna." Det är uppenbarligen så att det är fler än Contras recensent som har saknat det politiska tänkandet inom partiet. Det har inneburit att oppositionen mot Görnebrand har vuxit sig allt starkare. Den interna konflikten ledde till att partiet fick en ny partiledare vid månadsskiftet oktober/november. Ny partiledare är Boris Lunderquist, som är läkare i Osby. Han har tidigare gjort sig känd som "Röde Doktorn", men den röda färgen tycks ha flagnat av högst avsevärt om man betraktar partiets nuvarande ställningstaganden.

Centrumdemokraterna i Danmark

Partiet uppfattar sig själv som "systerparti" till Erhard Jacobsens i Danmark förhållandevis framgångsrika missnöjesparti Centrumdemokraterna. Jacobsen brukar i de danska opinionsundersökningarna pendla mellan 3 och 8%. Hans parti har 11 av de 175 mandaten i folketinget. Jacobsen var tidigare folketingsman för socialdemokraterna, men han bröt med sitt tidigare parti efter en lång tids konflikt. Jacobsen ansågs sig stå för den "gamla hederliga socialdemokratin", det som vi i Sverige ibland kallar för gräsosor, fast kanske ändå några steg längre åt höger.

Centrumdemokraterna i Sverige har det draget gemensamt med Erhard Jacobsen att åtskilliga medlemmar är f.d. socialdemokrater. Men rekrytering sker naturligtvis från många andra håll.

Mogens Glistrup, den ännu mer färgstarke av de två färgstarka danska missnöjespartiledarna, har om Sverige sagt att det inte finns något utrymme för ett missnöjesparti innan

de borgerliga ordentligt misslyckats och visat att de inte förmår föra en annan politik än socialdemokraterna. Vi har ännu inte nått dithän i Sverige, och det gör att marknaden för missnöjespartier kommer att vara begränsad under den närmaste tiden. Massmedias vägran att släppa fram andra åsikter än de etablerade gör i kombination med fyraprocentsspärren att det är nästan omöjligt att etablera ett nytt parti, ens med stora resurser. Men finns förutsättningarna bara i väljaropinionen, så måste naturligtvis även nya partier ha en chans.

De danska missnöjespartiernas framgångar har uppnåtts på två var för sig geniala vägar, som ingen svensk motsvarighet ännu slagit in på. Mogens Glistrup har genom "galna" uttalande vunnit publicitet, eftersom massmedia trodde han var en däre som man kunde driva med. Men Glistrup överlistade massmedia. Han gjorde sina uttalanden bara för att få en chans att komma in i media. Sedan överlistade han dem alla och visade vem det var som stod för den överlägsna intelligensen. Erhard Jacobsen har nått sina framgångar genom att vara etablerad inom ett parti och leda en allt mer kritisk opposition inom detta parti. Sådant ger också publicitet.

1.500 röster 1976

Realistiskt är alltså Centrumdemokraterna inget att räkna med i Sverige 1979, även om man mot förmodan skulle lyckas sprida budskapet i vidare kretsar. Partiet fick emellertid cirka 1.500 röster i valet 1976, när det var än mer okänt idag. Så det är inte helt obetydligt. Uppenbarligen finns det också inom partiorganisationen en hel del kvalificerade människor som tröttnat på de etablerade partiernas bristande förmåga att tala för den vanlige skattebetalaren och människan mot den stora byråkratin. Människor som inte vill acceptera de etablerade partiernas ständiga schackrande med principfrågorna för att finna partitaktiskt lämpliga kompromisser.

Det finns många, säkert hundratusentals sådana människor i vårt land, men de har ett gemensamt, de är individualister. Det gör att det måste bra mycket till innan de kan förenas i en gemensam partiorganisation.

Nej till byråkrati

Vad står då Centrumdemokraterna för politiskt? Alkoholliberalismen har vi redan berört. Den kan ses som ett naturligt led i ett vidare synsätt. Man vill ha så liten inblandning som möjligt från myndigheternas sida i medborgarnas privatliv. Mindre regleringar, mindre byråkrati och lägre skatter. Vuxna människor måste kunna ta hand om sig själv, och också betros med ansvaret att göra det.

Några av partiets programpunkter kan sammanfattas från ett flygblad som distribuerats i Stockholmsområdet: "CD (arbetar för) samarbete i stället för konfrontation, målet för CD är att göra lagstiftningen och företagen så bra att fackföreningar blir så gott som överflödiga. CD arbetar för att alla ska få behålla så mycket av lönen att bidrag blir onödiga. Omvägen över bidrag



Centrumdemokraterna höll ett eget förstamajmöte i Malmö. Här talar Osby-läkaren Boris Lunderquist, tidigare känd som Röde Doktorn, på Stortorget. Lunderquist har sedermera valts till partiledare.

kostar massor av skattepengar och skapar byråkrati. CD vill avskaffa matmomsen (samtidigt som man avskaffar livsmedelssubventionerna) CD anser det självklart att barn tillsyn i eget eller annat hem är avdragsgill i deklarationen."

I Upplands-Väsby har man i ett flygblad gått ut och föreslagit att alla hyresgäster i den kommunala stiftelsen Väsby-Hems fastigheter skall få köpa sina lägenheter.

Liksom en annan missnöjespolitiker har CD ett ovanligt försvarspolitiskt program. Man vill inte som Mogens Glistrup ha en telefonsvarare som på ryska säger att vi ger oss, nej man uttalar sig för ett starkt försvar, men ett tekniskt avancerat robotförsvar, som "kan skötas av 12.000-13.000 stamanställda".

För att komma åt byråkratin, vill man återinföra ämbetsansvaret för statliga tjänstemän: det ansvaret avskaffades häromåret. Man vill också införa en författningsdomstol, för att kontrollera att politikerna följer grundlagarna.

Ja till ett fritt näringsliv

På det ekonomiska området vill CD slå vakt om marknadsekonomin, och ge spelrum för den fria företagsarbetens utveckling. Den har de bästa förutsättningarna att vidareutveckla samhällsekonomin. Trots denna principiella inställning säger sig partiet vara emot "fölegade" doktriner som socialism och kapitalism, och stå för något helt nytt. Allt som kunnat utläsas ur ställningstaganden i ekonomiska frågor är att CD i högsta grad är ett "kapitalistiskt" orienterat parti. Mer än något av de fem riksdagspartierna.

Den nyvalde partiledaren Boris Lunder-

quist uttalade sig om löntagarfonder i sitt förstamajtal på Stortorget i Malmö. Han sa bl.a.: "Ett samhälle där makt beträffande produktion, priser, investeringar och nya initiativ koncentreras till en liten grupp centralt placerade politiker och ämbetsmän nära knutna till den centrala statsmakten blir ett samhälle som liknar en diktatur. Uppenbart är att i det ögonblick LO-TCO kommer de facto att äga de 250-300 största företagen i Sverige, har LO spelat ut sin roll som löntagarnas representant. LO har då inträtt i en ny roll: arbetsgivarens."

Utrikespolitiskt säger CD att "den som sviker en annan demokrati, sviker sig själv." Den inställningen innebär som alla förstår ett fundamentalt brott mot hittillsvarande ösvänliga svenska neutralitetspolitik. Men en diskussion om denna princip skulle helt visst vara hälsosam i många sammanhang.

omstuvats
Bland övriga ställningstaganden från CD:s sida kan nämnas uttalanden för en fri radio och TV, för en privatisering av barn tillsynen och för bibehållande av betygen i skolan.

Framtidsutsikter?

Centrumdemokraterna står helt visst för ett betydligt smakligare och mer realistiskt politiskt program än Europeiska Arbetarpartiet, som vi behandlade i föregående artikel om de "udda partierna". Många av våra läsare tyckert säkerligen att synpunkterna i de flesta avseenden är förträffliga. Det politiskt realistiska i att nå något som helst inflytande på politiken, fränsett i något enstaka kommunfullmäktige, är dock en helt annan sak.

Klas von Holst

Det tyska undret

Nationalekonomen fil.dr. Sven Rydenfelt i Lund har tidigare medverkat i Contra med en artikel om marknadsekonomins mirakler. Det var en artikel om den industriella revolutionen i Storbritannien (Contra nr 2 1978). Här följer ytterligare en artikel i serien, som denna gång behandlar Västtysklands ekonomiska uppsving efter andra världskriget, det tyska undret.

Ett av historiens mest uppmärksammade ekonomiska mirakel tog gestalt i Västtyskland några år efter andra världskrigets slut. Efter nazisternas och krigshushållningens uppsjö av statliga regleringar, kontroller och ransoneringsåtgärder, var man överlag innerligt trött på allt vad byråkratisk centralstyrning heter. En omfattande denazifieringsprocess hade till råga på allt berövat den byråkratiska apparaten dess vitala kärna av ledare och nyckelpersoner och därmed dess makt och självförtroende.

Situationen var därför sällsynt gynnsam, när blivande ekonomiministern (från 1949) i Västtyskland, professorn i nationalekonomi Ludwig Erhard genom en djärv kupp i juni 1948 gjorde rent hus med allt vad regleringar, priskontroller och ransoneringsåtgärder, genomförde en valutareform och släppte lös sin "sociala marknadshushållning."

Det till marken slagna, till händer och fötter fjättrade tyska näringslivet med massor av sönderbombade fabriker och dessutom med många oskadda fabriker berövade sin maskinpark - den hade segermakterna lagt beslag på - frigjorde sig från bojorna, reste sig och startade en ekonomisk expansion som ingen i detta läge vågat drömma om.

Den lamslagna industri som under första halvåret 1948 producerade endast 50% av 1939 års volym, var tre år senare uppe i 130%. Trots att 8 miljoner flyktingar enbart 1945-1950 strömmade in i Västtyskland, kunde arbetslösheten reduceras från 10% 1950 till 1% 1960. Under samma tid växte antalet förvärvsarbetande från 14 till 21 miljoner - med 50%!

Under perioden 1950-60 ökade Västtysklands andel av världsexporten från 10 till 26% (medan Englands sjönk från 35 till 24%).

Suguet efter arbetskraft blev så våldsamt, att inte endast de inhemska tillgångarna,

inklusive flyktingarna, absorberades. Redan i slutet av 1950-talet började en ström av utländsk arbetskraft söka sig till Västtyskland, en ström som under 1960-talet snabbt ökade i volym. Antalet utländska gästarbetare, inklusive familjemedlemmar uppgick 1976 till drygt 4 miljoner.

Enligt vår grundtes förklaras den mirakulösa ekonomiska eruptionen i Västtyskland efter 1948 av att en fri marknad med fritt företagande och fri konkurrens upprättades.

Naturligtvis har socialister och andra kritiker opponerat mot denna tes och i stället lanserat andra förklaringar till det "tyska undret". Vi ska här granska några av dessa förklaringar.

1. Segermaktens konfiskation av en avsevärd del av den västtyska maskinparken tvingade fram en ersättning i form av toppmoderna nya maskiner. Medan segrarna i många år fick nöja sig med äldre omoderna maskiner.

- Den minsta eftertanke måste ju underkända förklaringen. Vem skulle uppleva det som en fördel, en utlösare av ett ekonomiskt "under", om en fientlig makt konfiskerade en stor del av det egna landets maskinpark?

2. Den våldsamma tillströmningen av utbildad arbetskraft.

- I varje tänkbart land i världen skulle en flyktingström motsvarande 25% av den ursprungliga befolkningen, upplevas som en fruktansvärd belastning.

3. Marshallhjälpen.

- Den totala amerikanska hjälpen 1945-1953 utgjorde 3,5 miljarder dollar, varav den egentliga Marshall-hjälpen cirka hälften. Ett slags social u-hjälp till ett förött och lamslaget land. Men ett ringa belopp i jämförelse med de investeringar som kom till stånd efter Erhard-kuppen 1948. En välkommen hjälp i nöden, men en insats som inte på något sätt

kan förklara "undret".

Så väldiga krafter som den ekonomiska frihetsreformen 1948 släppte lös, väcker alltid motreaktioner och motkrafter till livs. I mitten av 1960-talet tog löntagarna - konsumenterna definitivt makten - i kraft av sin majoritet inom väljarkåren - och använde då den statliga våldsapparaten till - som de trodde - egen fördel genom att begränsa företagens rörelsefrihet och påtvinga dem villkor som de inte frivilligt skulle accepterat. Följden blev - som alltid i sådana fall - en uppbromsning av produktion och tillväxttakt. Det västtyska undrets saga var slut.

En viktig orsak till den tidvis galopperande västtyska expansionen är det federala styrelsesättet med tio fria delstater med egna parlament och regeringar, ett system som gör Västtyskland - i hård konkurrens med Schweiz - till Europas mest decentraliserade stat. En sådan konstitution fungerar som en inbyggd broms mot centralstyrning.

Till sist. Glöm inte att alla analyser i tidningar, böcker och rapporter fram till Erhard-kuppen 1948 utan undantag tecknade Västtysklands framtid i ytterst mörka färger. Alla räknade vid denna tid med att landet under överskådlig framtid skulle förbli ett lik i lasten för Europa.

Och inte går det att vid denna tid hitta en enda expert och teckentydare som hävdade, att maskinkonfiskationen, flyktingtillströmningen - eller varuhungern - var någonting positivt, någonting som skulle kunna utlösa ett "ekonomiskt under". Alla utan undantag såg tvärtom i dessa företeelser fruktansvärda hemsökelse och bördor som i högsta grad försvårade ett ekonomiskt tillfrisknande.

Sven Rydenfelt

Nytt från fånglägren



Några av årets domar

Alexander Ginsburg. Arresterad den 3 februari 1977. Rättegång den 10-12 juli 1978. Dömd till åtta års arbetsläger för "anti-sovjetisk agitation och propaganda."

Anatolij Sjaranskij. Arresterad den 15 mars 1978. Rättegång den 10-14 juli 1978. Dömd för förräderi till tre års fängelse och 10 års arbetsläger.

Vladimir Slepak. Arresterad den 1 juni 1978. Dömd den 21 juni 1978 till fem års (inhemsk) förvisning på grund av "huliganism".

Lev Lukjanenko. Arresterad den 12 december 1977. Rättegång den 17-20 juli 1978. Dömd till 10 års arbetsläger och 5 års (inhemsk) förvisning för "anti-sovjetisk agitation och propaganda".

Pjotr Vins. Arresterad den 16 februari 1978. Dömd den 6 april 1978 till 1 års arbetsläger för "parasitism".

Viktoras Petkus. Arresterad den 23 augusti 1977. Rättegång den 10-13 juli 1978. Dömd till 3 års fängelse, 7 års arbetsläger och 5 års (inhemsk) förvisning för "anti-sovjetisk agitation och propaganda."

Robert Nazarian. Arresterad den 23 december 1977. Ännu ej ställd inför rätta.

Merab Kostava. Arresterad den 7 april 1977. Rättegång den 15-19 maj 1978. Dömd till 3 års arbetsläger och 2 års (inhemsk) förvisning för "anti-sovjetisk agitation och propaganda."

Zviad Gamsachurdja. Arresterad den 7 april 1977. Rättegång den 15-19 maj 1978. Dömd till 3 års arbetsläger och 2 års (inhemsk) förvisning för "anti-sovjetisk agitation och propaganda."

Jurij Orlovs försvarstal

"Så länge åklagaren i en sovjetisk rättsal får hålla politiska föredrag, så länge kommer vi att ha politiska fångar," det sa Jurij Orlov i inledningen till sitt försvarstal i rättegången mot honom i maj i år. Han dömdes till sju års koncentrationsläger och fem års (inhemsk) förvisning.

Domaren, som hette Lubentsova, varnade Orlovs hustru Irina för att göra anteckningar, och det lilla hon lyckades smyga ner i form av anteckningar beslagtogs av KGB-agenter när hon lämnade rättsalen. Men Irina Orlova har gjort en sammanfattning av vad hon

Vi skall i Contra fortsättningsvis försöka utöka bevakningen av de politiska fångarnas villkor i Östblocket. Vi kommer därför under ovanstående vinjett att regelbundet införa material som belyser de politiska fångarnas situation.

kommer ihåg från rättegången, och det referatet har nyligen nått Västerlandet. Redan efter inledningen, som citerades ovan, avbröt Orlov av den kvinnliga domaren Lubentsova:

"Ni vet inte hur ni skall hålla en försvarsplädning," sa hon. Orlov avvisade domarens invändningar och bad att inte bli avbruten.

"Ideologisk tolerans är grunden för den fredliga samexistensen, och dess motsats, intoleransen, leder till kulturell stagnation.

"Det faktum att de största framstegen i de naturvetenskapliga disciplinerna görs i andra länder än Sovjetunionen är en följd av intoleransen. Det är betecknande att bara tretio Nobelpris tilldelats sovjetmedborgare."

När Orlov kommit så långt uppstod ett visst tumult i rättsalen. Den handplockade publiken kom med missnöjesyttringar. Åklagaren skrek att Orlov återigen, och denna gång i rättsalen, bedrev antisovjetisk propaganda.

"Vem är Ni rädd för? Er själv?" frågade Orlov. Åklagaren replikerade: "I motsats till Er försvarar jag mig inte själv, jag försvarar mitt fädernesland."

Orlov förklarade att han förespråkade en gradvis demokratisering av systemet. När människor i ett land begär stöd från människor i ett annat land kan det inte kallas undergrävande verksamhet.

"Vad skulle folk tro om de hörde ordet 'undergrävande verksamhet' användas mot mig i rätten? 'Jo, de skulle tro att jag var förespråkare för en utländsk intervention."

"Det är ju det Ni gör," ropade åhörarna, "Spion!"

Orlov förklarade att han vid olika tillfällen påtalat missbruket av psykiatri för politiska syften. Han tog också fram exemplet med arbetaren Feodorov, som hade blivit kristen under sin fängelsevistelse. Tron hade hjälpt honom att återvinna sin mänskliga värdighet.

"Varför förklarades Feodorov vara otillräckelig? Varför spärrades han in på en psykiatrisk anstalt?" Orlovs frågor ledde till ytterligare ett avbrott i rättegångsförhandlingarna. Orlov klagade också på förhållandena i fängelserna, tilläggsstraffen i form av kyla, svält och isolering.

Orlov hade också samlat in information om vad som hände med dem som klagade på dålig behandling. "Det är visserligen sant att en del klagat både i tid och otid. Men jag har inte förstått att det skall vara nödvändigt att skicka dem som framför klagomål till psykiatriska kliniker."

Han frågade vilka andra möjligheter den som ville framföra klagomål hade, än att vända sig till sitt lands myndigheter. "Vi har varken den eller någon annan möjlighet. Mitt brev till Breznev kommer knappast längre än till närmaste distriktskontor för KGB."

Försvarets plädning utvecklade sig snabbt till något som domaren och åklagaren bara kunde tackla med maktmedel.

"Anklagade Orlov, Ni förstår inte hur Ni skall försvara Er. Jag förklarar härmed Er plädning för avslutad." Han fick sedan fem minuter på sig att förbereda ett slutinlägg, men han lät inte skrämman sig av domaren Lubentsova. Efter den korta pausen tog Orlov ordet igen:

"Ni kan döma mig till sju års fängelse, eller Ni kan låta arkebusera mig, men jag är övertygad om att rättegångar som denna inte förmår att kväva den skam som dokumenterats av Helsingforsgrupperna, och som jag ..."

Åhörarna reste sig och började lämna rättsalen. Rättegången urartade i kaos och vakterna förde ut den anklagade.

(Morgenbladet, Oslo)

Brev från Irina Orlova

I maj dömdes Jurij Orlov till sju års fängelse och fem års förvisning (inom landet) för sitt arbete i Moskvas "Helsingfors-grupp". Den 4 augusti 1978 kom han till sitt arbetsläger i närheten av staden Perm. Under augusti fick han besök av sin hustru Irina, som senare skrev följande brev:

Sedan den 4 augusti befinner sig min man i Ural-området i läger 35...Under sin första dag i läget förklarade Jurij för lägerledningen att han fortfarande ansåg sig vara medlem i Helsingfors-gruppen, och att han befann sig i läget inte enbart som fånge, utan också som observatör för gruppen.

Jurij berättade för mig att så fort han kom till läget blev han sjuk, på grund av den besvärliga och utmattande resan. Han beskriver den på följande sätt: "Resan är svår för alla fångar. 'Stolypin-vagnarna' som fångarna transporteras i packas med betydligt fler fångar än vad reglementet tillåter. Inuti vagnarna hamnar fångarna ovanpå varandra. Vagnarna är proppfulla och nästan utan luft. På vägen till tåget ges fångarna först åtta eller nio timmar senare, även om de enligt reglementet skall få vatten var fjärde timma. Fångarna förs till toaletten bara en gång var åttonde eller nionde timma. En av fångarna - en gammal man - kunde inte hålla sig så länge, utan försökte utträta sina behov i en påse."

Innan Jurij Orlov fördes bort vägrades jag av ledningen för Lefortovo-fängelset att ens ge honom en kopp vatten. Under resan kunde Jurij bara dricka vatten ur en plastpåse.

Vänd!

Bokrecension

EN DRÖM OM FRIHET

Ny bok av Andres Küng

Andres Küng är säkerligen en av landets allra flitigaste författare. Och förvisso en av de mest läsvärda.

Nyutgiven på Bokförlaget Libris i Örebro är boken "En dröm om frihet". Där redogör Andres Küng, som själv är av estnisk börd, för det passiva motståndet i de baltiska staterna.

I de tre baltiska staterna (Estland, Lettland och Litauen) har, liksom i Östeuropa i övrigt och i Sovjet, en kraftfull opposition växt fram under senare år. Än så länge är den dock i huvudsak begränsad till intellektuella och religiösa kretsar.

I "En dröm om frihet" ges en utmärkt överblick över den baltiska oppositionen och dess verksamhet. En hel del har tidigare omtalats i *Contra*, men det är första gången som det ges en samlad överblick över oppositionen i Baltikum. Utrymmet har naturligtvis dessutom gjort det möjligt att ta med mycket mer än vad som någonsin kan rymmas i *Contra*, som också måste ägna sig åt andra bevakningsområden.

Boken är försedd med ett omfattande bildmaterial, som gör det lättare för oss att leva oss in i de oppositionellas villkor. Det blir inte bara anonyma namn, utan verkliga personer som träder fram i Andres Küngs skildring.

Uppenbart är att oppositionen är särskilt stark i Litauen, där den är nära kopplad till den katolska kyrkan. Mest känt i Väst är säkert de 17.000 litauiska katolikernas pro-

testbrev till Brezjnevs 1971-1972 i samband med pågående rättegångar mot prästerna Seskevicius, Zdebskis och Bubnis. Det är den största organiserade manifestationen av oppositionen, men i många andra sammanhang har mindre grupper kunnat framträda i organiserad form.

En sådan grupp är den Nationella Folkfronten i Litauen. Den uppger sig vara en redan 1955 bildad "takorganisation" till flera oppositionella grupper. Frontens existens har ifrågasatts av vissa bedömare, men helt klart är att den i sina i Väst kända dokument ger uttryck åt i Litauen vitt spridda åsikter.

Den litauiska nationella folkfronten kräver att Litauen ges självbestämmanderätt och beviljas utträde ur Sovjetunionen. Man kräver vidare religions-, yttrande- och organisationsfrihet, liksom frisläppande av de politiska fångarna.

På längre sikt vill man ha fria val, litauiskt medlemskap i FN och en federation mellan de baltiska staterna (eventuellt även inkluderande de skandinaviska länderna).

I Estland verkar Estniska Demokratiska Rörelsen. Den har ett program som motsvarar det som förespråkas av Litauiska nationella fronten. Rörelsen har den 24 oktober 1972 skickat en skrivelse med sina krav till FN:s generalförsamling.

Det är naturligtvis inte enbart skilda organisationer som står för oppositionella yttringar. Ännu vanligare är det att orädda privatpersoner deltar i olika former av protestyttringar. Dessa beundransvärda företrädare för mänskliga rättigheter drabbas ofta hårt av den sovjetiska "rättvisan". Det är inte minst om många sådana personer som vi får informationer i Andres Küngs bok.

Boken kan rekommenderas varmt. Den kostar 40,- i bokhandeln, men kan köpas för 35,- från *Contra*. Den är vald som kvartalets bok i Bokklubben Frihetsforum (tredje kvartalet 1978).

Sven Enberg



Bondgården nära Riga i Lettland där det kritiska förlaget Kristianis hade ett tryckeri.

SOVJET SPIONAGE I SVERIGE

När det kommer en bok om ett angeläget ämne, som behandlar det från förnuftiga utgångspunkter tar det emot att framföra alltför kritiska synpunkter. När det gäller Dragan Jovius nya bok "Sovjetspionage i Sverige" finns det dock en hel del kritiska synpunkter som måste framföras.

Författaren är invandrare, och det märks på hans bristfälliga språkbehandling. Han borde ha anlitat någon för att ordna till de värsta bristerna i språket. Boken verkar över huvud taget inte vara korrekturläst. Det bildmaterial som finns är så tekniskt undermåligt att det snarast stör framställningen.

Boken saknar egentlig disposition och plan. Kapitlen följer på varandra i en ganska godtycklig och slumpmässig ordning, utan något egentligt samband.

Efter dessa kritiska invändningar på det tekniska planet kan vi med lite bättre samvete övergå till att behandla sakinnehållet.

Bokens titel är måhända inte rättvisande. Den handlar nämligen om mycket mer än Sovjetspionage i Sverige. Det är en allmän uppgörelse med vänstergrupperna, deras inflytande i Sverige och ansvariga myndigheters otillständiga eftergiftspolitik gentemot inhemska vänsterorganisationer och utländska kommunistiska makter. Boken innehåller också i avslutningskapitlet en militärstrategisk jämförelse mellan Öst och Väst i Norden.

Boken är mycket ojämn. Vissa avsnitt ger läsaren det bestämda intrycket att författaren ägnar sig åt lösa spekulationer, och kanske drar alltför långtgående slutsatser av fakta eller uttalanden. I andra avsnitt är resonemang- et ordentligt dokumenterat och ger uttryck för en helt annan stringens. Det är en besvärlig blandning som gör helheten svårbedömd. Men helt säkert är att det i många avsnitt av boken finns värdefulla upplysningar och givande analyser av Sovjets och olika vänsterorganisationers underminerande verksamhet i vårt land. Inte minst beklämmande är att läsa om hur östblocket i vissa fall lyckats finansiera sina agents uppehåll genom svenska sociala bidrag.

Intressant är också redovisningen av Sveriges Radios ryskspråkiga sändningar. Det faktum

Jurij sa att han var förvånad över hur råbarkade och hänsynslösa vakterna var, och särskilt då de fängvaktare som följde honom från Moskva ända till genomgångsfängelset i Vjatka. Han beskrev den fruktansvärda smutsen och fattigdomen i genomgångsfängelserna. Det var helt omöjligt att dricka från den gemensamma vattentunnan. Jurij tillbringade en natt utan madrass och filt på några plankor.

Han åtföljdes från Vsevjatskaja-stationen till lägret av en vaktstyrka på sex man med k-pistar och en hund. De tvangs gå ungefär sex kilometer under natten. Jurij var helt utmattad; genom ständiga ryck nötte sig remmarna till hans ryggsäck in i köttet. Det var bara alldeles i närheten av lägret, som han fick hjälp av en av vakterna.

Jurij berättade att han i lägret ska arbeta som svarvare åtta timmar om dagen, utom på söndagarna. Han får använda fem rubel (ungefär trettio kronor - enligt den officiella växelkursen) i månaden för inköp i läger-

butiken. ... Han tänker klaga hos sovjetiska riksåklagaren eftersom lägerledningen inte har rätt att straffa fångarna för att de framför klagomål. Han berättade att lägerledningen ansåg att fångarnas klagomål var ett brott mot reglerna. Han kommer också att klaga på den dåliga maten.

Dessutom berättade Jurij att fängelseledningen i Lefortovo-fängelset tog ifrån honom de vetenskapliga artiklar han skrivit i fängelset. Han sa till fängelsemyndigheterna att han skulle påbörja en hungerstrejk om han inte fick tillbaka sina vetenskapliga artiklar.

Jag har bett vänner och bekanta att skriva till min make i lägret. Jag väddar också till vetenskapsmän att skicka vetenskapliga tidskrifter till honom i lägret. Adressen är: 618810, Permskaja Oblast, Chusovskij rajon, stantsija Vsevjatskaja, uchrezjdenje VS-389/35, Jurij Fjodorovitj Orlov.

Den 1 september 1978
Irina Orlova

att ryssarna inte är lika kritiska mot Sveriges Radio som mot västsidans övriga ryskspråkiga sändningar skapar helt naturligt en kritisk attityd till programverksamheten. Jovius gör en djupdykning i materialet som indikerar att verkligheten är lika beklämmande som man har anledning att frukta vid en ytlig granskning. Jovius berättar också om hur Domänverket lät två ryska "Torskare" färdas med helikopter längs östkusten och där fotografera efter behag. **Beklämmande.**

Bilföretaget Matreco granskas, men inget nytt tillförs i sakfrågan. Det gäller f.ö. en hel del av innehållet. Det bygger till en betydande del på spridda pressklipp. En sammanställning av dessa innebär naturligtvis i sig ett visst egenvärde. När nu Matreco granskas kunde man kanske förväntat sig motsvarande granskning av liknande tjeckiska och polska företag. Dessa har intresserat militär och säkerhetsfolk under flera år. Att dessa företag lämnas utanför granskningen kan möjligen indikera att författarens möjligheter till intressanta inblickar i kommunistblockets agentverksamhet är mindre än vad som skulle vara önskvärdt.

Den som har läst recensionen tycker måhända att boken förefaller föga läsvärd. Det intrycket vill vi emellertid inte förmedla. Det är en klart läsvärd bok. Den ger en hel del värdefull information. Läsaren måste dock förse sig med en viss distans till författarens ibland något lättvindiga sätt att behandla fakta och från dem dra slutsatser.

Oskar Bengtsson

FRÅN MARKNADS EKONOMI TILL SKATTE STAT

Magnus Ivarsson är civilekonom med internationell inriktning. De internationella vyerna bidrar säkerligen till hans kritiska inställning till åtskilliga av huvuddragen i svensk inrikespolitik under de senaste decennierna. Magnus Ivarsson har sammanfattat sina kritiska tankar i flera böcker. Den senaste heter "Från marknadsekonomi till skattestat" och är utgiven av Sveriges Marknadsförbund i Stockholm.

Det är en tunn bok (144 sidor), men den innehåller tung kritik. Ivarsson menar att vi är på väg tillbaka in i "mörkret" efter en tid i marknadsekonomins upplysta samhälle. Och visst rör sig mycket av den aktuella politiken om att införa de tvångströjor och regleringar för näringslivet, som höll tillbaka utvecklingen på 1700-talet och ledde till den enorma produktionsexplosionen när regleringarna avskaffades under 1800-talet.

På samma sätt som medletidsfursten motatte sig det fria ordet och såg ett hot mot sin maktposition i tryckpressen (med bokbål och

censur som följd) ser dagens makthavare hotet från vår tids media: Radio och TV. Dessa media måste alltså hållas efter och kan inte tillåtas en fri utveckling.

Det allvarliga i den nuvarande utvecklingen är enligt Ivarsson att det är alltför lätt att motivera ingrepp i det ekonomiska systemet för att tillgodose vissa angivna ändamål, som regionalpolitik, prisstabilitet eller konjunkturutmattning. Ingreppen görs emellertid utan att man tar någon hänsyn till de långsiktiga konsekvenserna. Det är först i det långsiktiga perspektivet som marknadsekonomins förtjänster framstår klart, och alltför mycket av politiken förs alltför kortsiktigt.

Samhället tar på sig alltför uppgifter, och visst är många av dem angelägna. Men det finns inget som säger att samhället kan utföra uppgifterna effektivast. Mycket talar för att förhållandet är det motsatta.

Det allmänna har ingen effektivitetskontroll inbyggd på samma sätt som det privata näringslivet. Varför inte låta privata entreprenörer sköta kommunikationer, sjukvård etc på entreprenad åt det allmänna, om samhället anser att i tjänsterna i fråga skall tillhandahållas gratis. Vi skulle då åtminstone få en effektivitetskontroll och inte bara en skenande offentlig kostnadsexplosion.

Men det är inte bara den offentliga byråkratins tillväxt som får sin beskärda del av Ivarssons kritik. Han menar också att många större privatföretag nått samma handlingsförlamningens gigantiska storlek. T-forden skapades av ett företag med 125 anställda och ett kapital på 150.000 dollar. Ford Mustang, som presenterades 1969, hade kostat 9 miljoner dollar att utveckla och sysselsatt mångdubbelt fler i utvecklingsarbetet än vad hela koncernen hade gjort då T-forden kom. Och ingen behöver väl stå i tvivelsmål om vilken av de två modellerna som innebar ett avgörande tekniskt framsteg.

De små enheternas möjligheter är undervärderade i dagens samhälle, och alltför liten vikt läggs vid konkurrensens utvecklingsbefrämjande egenskaper. Konsumenterna måste ges frihet och makt. Deras möjligheter att styra utvecklingen får inte begränsas genom samhällets ingripanden. Ivarsson pekar på det absurda i att de som oftast kräver mer medinflytande är samma personer som vill förmena konsumenten rätten att själv välja tandkräm och tvättmedel i snabbköpet. När det gäller de verkligt stora frågorna så tror man bara på "gräsrot", inte på sakkunskap och tekniker, men i de små frågorna som rör individens dagliga liv är hon plötsligt inkompetent att fatta de beslut som ligger henne närmast.

Carl G. Holm

BARNARD OM SYDAFRIKA

Den världsberömda sydafrikanske kirurgen Christian Barnard (han med hjärttransplantationerna) har skrivit flera böcker. Den senaste, som heter "South Africa a Sharp Dissection" är en politisk betraktelse av en

man som vunnit sin berömmelse på ett helt annat fält, men som har mycket bestämda politiska uppfattningar.

Christian Barnard är en övertygad föreläsare för genomgripande förändringar i Sydafrikas raspolitik. Han tillhör den intellektuella elit, som gjort sin röst alltmer hörd under senare år, den elit som kräver förändringar, och i ökad utsträckning vinner gehör för sina ståndpunkter. Avgörande förändringar är på gång, det kan inte bestridas. Frågan är om de sker tillräckligt snabbt och är tillräckligt omfattande.

Men Barnards bok är inte enbart en diskussion av vilka förändringar som är nödvändiga i Sydafrika. Det är i ännu större utsträckning en diskussion av hyckleriet i omvärldens sydafrika-politik. Barnard har i sin egenskap av världsberömd kirurg tagits emot av många framstående politiska ledare. Han berättar särskilt om överläggningar han haft med Indira Gandhi och Filippinernas president Ferdinand Marcos. Han är mycket kritisk mot dessa (och andra politiska) ledare dubbelmoral. De vägrar att acceptera fakta som de är, eftersom det inte är politiskt lämpligt att göra det. Politiska hänsynstaganden medverkar till att de gör uttalanden som de vet är direkt lögnaktiga.

Christian Barnard har av boken att döma gjort en hel del för att sprida kunskaper om sitt hemland, även om han är kritisk mot dess politik i stora stycken, så är hans kritik kanske ännu hårdare mot den internationella pressens behandling av den sydafrikanska frågan. Den har föga med verkligheten att göra menar Barnard.

Boken är kort och lättläst. Det är ingen stor politisk tänkare som skrivit dem - många förslag kan verka väl naiva - men boken är skriven av en man med en ärlig övertygelse, och utan rädsla för att tala om vad han tycker.

Den är utgiven av Tafelbergs förlag i Kapstaden.

Göza Mólnár



Svenskt stöd till Kina

Tre av Svenska Varvs lagerbyggda kombinationsfartyg på 44.000 ton har sålts under stort hemlighetsmakeri. Svenska Varv har vägrat att uppge namnet på köparen. Denne är emellertid ett företag i Hongkong, Ocean Trading Corporation, som ägs av kinesiska staten. Fartygen har sålts för mellan 12 och 13 miljoner dollar styck, dvs för mellan 50 och 55 miljoner kronor. Varvets kostnader för att bygga fartygen uppgår till mer än det dubbla, även om man genom vissa bokföringsmanipulationer fått det till att man bara säljer fartygen för ett pris 40% under självkostnaden. En del kritiker hävdar att priset inte ens täcker Svenska Varvs materialkostnader. De kinesiska fartygen kommer antagligen användas för att prismässigt konkurrera ut svensk sjöfart och för att ge det kommunistiska Kina utländska valutaintäkter.

(Affärsvärlden, Stockholm)

Svenska flottan på väg att gå under!

Det är vad som håller på att hända. Under fredstid.

Svenska flottan har f.n. endast sju större fartyg (fyra fregatter togs ur krigsorganisationen den 1 juli i år). Ett av dessa fartyg skall innan årets slut säljas till skrot. Kvar är då fregatterna *Visby* och *Sundsvall* samt jagarna *Östergötland*, *Södermanland*, *Småland* och *Halland*. Bägge fregatterna skall skrotas inom ett par tre års tid, och inom fem år skall två av de fyra jagarna också skrotas. Sedan återstår endast två jagare. Några ersättningsfartyg är inte planerade.

Även u-båtsflottan är under avveckling. Delvis på grund av vår långa kust har vi under vissa perioder haft ett av de starkaste u-båtsvapnen utanför stormakterna. Det är emellertid en svunnen tid. 1970 hade flottan 23 u-båtar, idag är antalet nere i 17 och 1983 kommer man att vara nere i 12. På u-båtsidan sker dock vissa nyinvesteringar. För varannan skrotad u-båt byggs en ny.

(Fritt Militärt Forum - Folkförsvaret)

Högsta skatterna

Sverige har under några år fallit tillbaka i tabellen över länder med högt skattetryck. Tidvis har Danmark, Nederländerna och Norge haft högre skatter än Sverige. 1976 tog emellertid Sverige med eftertryck tillbaka tätpositionen. Enligt OECD:s beräkningar var skatternas andel av bruttonationalprodukten 1976 i Sverige 50,89%. Som tvåa kommer Luxemburg med 50,45%, på tredje plats Norge med 46,18%, sedan Nederländerna 46,16%, Danmark 44,70% och Finland med 42,19%. För bara några år sedan låg Danmark högst. Mogens Glistrup har tydligen fört något gott med sig också!

Sovjet"debatt" i DN

Den 29 september angrep Sara Lidman Dagens Nyheter för att tidningen gav en "skjev bild" av Sovjet. Fru Lidman hade svält alla Sovjets propandalögner och anklagade DN för att inte svälja allt som sades i den sovjetiska propagandan. Ibland fick t.o.m. USA en mer positiv framtoning än Sovjet i DN (hur hon nu kunde komma till en så märklig slutsats skall vi låta vara osagt).

Sovjetforskarna Kristian Gerner och Ingmar Oldberg menade att Sara Lidmans inlägg var genomsyrat av grundläggande okunnighet om grundläggande förhållanden i Sovjet. De författade ett inlägg, som refuserades av DN den 13 oktober, med motiveringen att "Sovjetdebatten i DN är avslutad".

Den 15 oktober infördes ett nytt inlägg i Sovjetdebatten, författad av den ökända dansk-svenskan Maj Wechselmann. Hon instämde i alla delar med Sara Lidmans tidigare inlägg, och ådagalade enligt Gerner och Oldberg samma monumentala okunnighet om sovjetiska förhållanden, som tidigare visats av Sara Lidman.

DN är onekligen en märklig tidning; den accepterar inte ens inlägg som försvarar tidningens redaktionella politik!

Hälsotecken inom FPU

Alla politiskt intresserade torde vara väl medvetna om att det brukar råda delade meningar inom FPU, med hårda konfrontationer på förbundsstämmorna och i samband med ordförandevalen. Det finns fog för att säga att det finns "två" FPU, ett borgerligt som står moderpartiet nära, och ett nästan socialistiskt, som gärna ser sig själva som mer radikala än det socialdemokratiska partiet. Det är i den senare gruppen som man hittar personer med CUF närstående åsikter.

Den mer sansade delen av FPU återfinns framförallt i Stockholmsområdet och i Skåne. Särskilt i Skåne har det under det gångna året gått hett till. Förbundsstyrelsen har nämligen inte accepterat att FPU-distriktet har styrts av den borgerligt orienterade falangen. Förbundsstyrelsen har med alla till buds stående medel försökt hindra att vissa personer invaldes i distriktsstyrelsen - vilket dock inte lyckats. Tilläggs kan att den politiska nyorienteringen i Skånes FPU varit förenad med ett starkt uppsving av aktiviteten inom organisationen.

Inte många arbetare

Vid den socialdemokratiska partikongressen var mindre än en tredjedel av deltagarna arbetare. En studie av de 350 ombuden vid partikongressen visar att 102 stycken var arbetare, 39 ombudsmän, 57 förtroendemän på heltid och ungefär en tredjedel tjänstemän. 14 var riksdagsledamöter, 4 hemmafruar, 1 studerande och 3 pensionärer. Medelinkomsten var 81.000:- och 63% av ombuden bodde i småhus.

(Aftonbladet)

Tjänst efter partifärg

I Kramfors kommun (s) är det inte lätt att ha borgerliga åsikter. Det fick en yngling anställd vid kommunen och aktiv i den lokala MUF-föreningen erfar.

När hans partifärg blev känd på arbetsplatsen kallades han in till sin chef, som informerade honom om att även han borde vara socialdemokrat, och medlem i facket. Detta för trivselns skull.

När ynglingen vägrade att gå med på detta började arbetskamraterna me utfrysning och anklagelser om att han misskött sitt arbete.

Till följd av "problemen" sammankallade fackklubben alla på arbetsplatsen - utom ynglingen - till ett möte där man kom fram till att han inte passade till tjänsten och borde avskedas. Tjänsten innehåller nu av en mer "lämplig" person. Det skall tilläggas att tjänsten inte hade den minsta politiska betydelse.

Torbjörn Nord

SKP försöker infiltrera i facket

Runt om i landet har det börjat dyka upp kommittéer som stöder olika strejkaktioner (kanske framförallt strejken vid Bil & Traktor i Boden). Vid namn- och bössinsamlingar på gator och torg ser man ofta gamla "bekanta" som tidigare sålt SKP:s (Sveriges Kommunistiska Partis) tidning *Gnistan*.

Frenetiska försök görs för att få stödutalanden från lokala fackföreningar, vilket ibland, men trots allt ganska sällan, lyckas.

Över alla strejksstödsgrupperna svävar en organisation som kallar sig "Den fackliga stödskadestånden". Den har en postadress c/o Muerling på Söder i Stockholm.

Tänkarna bakom kommittén är väl genomtänkta. För det första kallar man sig "Den fackliga stödskadestånden", trots att kommittén inte har något med facket att göra. För det andra har man valt ut en fråga där man vet att LO delar ståndpunkterna i principfrågan. Dvs. LO tycker också att strejkskadestånden skall vara begränsade till högst 200 kronor. Därför kan LO knappast gå ut och fördöma gruppens ståndpunkter i sakfrågan. Det gör att man kan bedriva sin undergrävande verksamhet i skydd för alltför fräna angrepp. Man kan försöka aktivera en aktivistisk minoritet och den vägen nästa sig in i facket. Det har också lyckats på några få håll.

I flygblad och informationsmaterial från kommittén anger man vilka fackföreningar som ställer upp bakom kommittén. En av dessa, Metalls avdelning 70 i Ronneby, lät i ett brev förstå att LO och det socialdemokratiska partiet bägge var för en begränsning av strejkskadestånden till 200 kronor, men att man inte ville ha med kommittén att göra. Resultatet blev att kommittén tog med Metalls avd. 70 på listan över fackföreningar som uttalat sitt stöd för kommittén! Ronneby-avdelningen skrev till kommittén och krävde "att vårt namn omedelbart tas bort från Era listor samt att Ni i rundskrivelser publicerar vår dementi."

Liknande behandling har tydligen flera andra fackföreningar rönt. Beträffande ett av de fall som upplagades skriver Metallarbetaren att man på redaktionen för Metallarbetaren blivit uppringda av tidningen *Gnistan*, som meddelat att Metalls avdelning i Oxelösund

av misstag tagits upp på förteckningen. Att samtalet inte kom från kommittén utan direkt från SKP:s tidning *Gnistan*, säger egentligen allt om vilka som ligger bakom kommittén, menar Metallarbetaren. Contra instämmer.

Sveriges Radio på Kuba

Ungdomsradion skickade sju man för att bevaka det kommunistiska propagandajippet "Världsongdomsfestivalen" på Kuba i somras. När chefen för ungdomsradion tillfrågades om man då tagit kontakt med oppositionen på Kuba svarade han: "Oppositionen? Så vitt jag vet finns det ingen opposition på Kuba." Han frågade aldrig i fängelserna för politiska fångar.

(*Nya Wermlands-Tidningen, Karlstad*)

Goebbels som idol

En av de ledande miljövännerna, Björn Gillberg, har tagit itu med infiltrationen av Moskva-orienterade element i miljörörelsen. Det finns tydligen också helt andra skolor företrädda. Även om man även där hittar ett stänk Moskva i kompotten.

Vi tänker då på Erik Lindfelt, medarbetare i tidningen *Fältbiologen*. Han tycker rejält illa om att Contra ger ut en kärnkraftsvänlig bok. Det är han naturligtvis inte ensam om, och vi accepterar självklart att andra åsikter finns om vår verksamhet.

Nämnde Lindfelt tyckte emellertid att han skulle skriva något riktigt ofördelaktigt om Contra; han därför "Takta" hämtade ur *Ny Dag* (!) och bredde sedan på lite extra. När en företrädare för Contra sedan gjorde ett tillrättaliggande i en insändare blir resultatet en ny artikel som den här gången inte ens håller den "sobra" stilen från en förgravad *Ny Dag*-artikel. Artikeln hade, trots att Lindfelt talat med en företrädare för Contra per telefon, inte någon nämnvärd anknytning till verkligheten och innehöll de grövsta tänkbara tillvitelser och lögnar.

Sverige är värt en "miljörörelse" som tar *Ny Dag* med en nypa salt och inte ser Goebbels som ett föredöme i PR-frågor.

Vänsteraktivister vid makten

Den socialdemokratiska professorn i statskunskap vid Uppsala Universitet Nils Elvander har i en intervju i *Veckans Affärer* pekat på ett av de allvarigaste problemen i den svenska demokratin idag. Inom varje parti är det en liten grupp vänsteraktivister som har makten, vänsteraktivister i så måtto att de ligger långt till vänster om partiets genomsnittsväljare. Det är något som enligt Elvander har påvisats i en rad undersökningar. Elvander säger: "den växande klyftan mellan partiaktivisterna och de vanliga väljarna... Aktivisterna blir allt fler och allt bättre skolade i alla partier — de är så många och så aktiva att de börjar bli ett problem för partierna."

Som praktiska exempel på sin tes drar Elvander fram dels socialdemokraternas ståndpunktstagande i löntagarfondsfrågan, dels folkpartiledningens beslut att inte samregera med moderaterna.

notiser- utlandet

Till minnet av påven

Påven Johannes Paulus I innehade sitt ämbete bara en månad. Under den månaden hann han emellertid säga ifrån ordentligt när den italienske kommunistledaren Enrico Berlinguer försökte övertala kyrkan att minska sitt motstånd mot kommunistpartiet. Johannes Paulus I sa:

"När fascisterna hade makten sade man: 'Skillnaden mellan Sovjet och fascismen är att om man har fem kor tar Sovjet fyra och lämnar en. Fascisterna tar ingen ko, men de kommer och tar mjölken från dem alla.' Jag är rädd för att vi i morgon kan säga ungefär på samma sätt: 'Sovjetkommunismen tar praktiskt taget all frihet. De italienska kommunisterna lovar att respektera friheten, men i själva verket gör de det inte.'"

(*Time Magazine*)

Khadaffi vill störta Sadat

Det är väl knappast någon hemlighet att Libyens ledare Moammar Khadaffi vill störta Egyptens president Anwar Sadat. Khadaffi, som har nästan omätliga oljeintäkter är beredd att betala ordentligt för att få sin vilja igenom. I västerländska säkerhetsorganisationer har man fått uppgifter om att Khadaffi erbjuder en miljard (!!!) dollar till den som genomför uppdraget. Erbjudandet skall ha getts både till västtyska terrorister och till venezolanen "Carlos", som nu bor i Libyen och tidigare gjort sig känd i en rad grymma terroråd.

Andra uppgifter vill göra gällande att amerikanerna sedan detta blev känt satt i 200 CIA-agenter för att skydda Sadat. Den egyptiska säkerhetstjänsten har ansetts i viss utsträckning opålitlig, men omfattande avskedanden har förekommit på senare tid för att göra styrkan mer pålitlig.

Irak har förespråkat en annan lösning, som även den är svindlande i sina belopp. Egypten ska få ett årligt bidrag på 5 miljarder dollar, för att överge sin nuvarande politik. Irak själv erbjuder sig att betala 1 miljard, och föreslår att Saudi-Arabien ska betala 3 miljarder. Varken Egypten eller Saudi-Arabien kommer naturligtvis att acceptera detta förslag.

Minut ute igen

Den danska veckotidningen *Minut* har nu återigen börjat utkomma, nu som månads-tidning. Redaktören för *Minut*, Hans Hetler, satt fängslad i Köpenhamn i fem månader för att han vägrade att lämna källmaterial till en domstol. Uppmärksamheten kring denna affär har i Sverige (förutom Skåne) varit bra nära noll. Var och en kan säkert själv tänka ut vilka skandalartiklar som skulle ha fyllt alla tidningar om det varit en vänsterorienterad journalist i USA eller Västtyskland som räkat ut för samma sak. Och observera då att något liknande aldrig skulle kunna inträffa i dessa två länder. Det är bara vårt grannland Danmark som har lagar som möjliggör så långtgående ingrepp i pressfriheten.

Även östtyskar i Angola

Det räcker tydligen inte längre med nära 30.000 kubanska soldater för att hålla utvecklingen under kontroll i det kommunistiska Angola. Nyligen har ett regemente på 1.500 man förflyttats från ön Rügen i Östersjön till södra Angola, nära Sydvästafrika. Det är ett elitförband av fallskärmsjägare, som i gränsområdet samverkar med nära 10.000 kubaner.

EAP igen

I förra numret av *Contra* hade vi en längre artikel om Europeiska Arbetarpartiet, där bland annat frågan om partiets finansiering diskuterades. Vi nås nu av tyska uppgifter, som menar att en del av verksamheten finansieras genom industrispionage! Det är västtyska säkerhetstjänsten som har kommit till den slutsatsen. En av kunderna är sannolikt den östtyska spionorganisationen. EAP:s tyska systerparti tycks under alla förhållanden ha mycket goda kontakter med såväl östtyska som sovjetiska underrättelsetjänsten.

(*Intern Informationen, Interlaken*)

Chile och Kina

Chiles utrikesminister Herman Cubillo har nyligen varit på ett tre dagar långt besök i Peking, där han sammanträffade med partiordföranden Hua Kuo-feng. Bland de frågor som diskuterades var ett eventuellt besök av Hua i Chile eller ett besök av Agosto Pinochet i Peking!

(*Intern Informationen, Interlaken*)

Deklaration 78

Bulgarien har nu fått sin motsvarighet till den tjeckiska "Charta 77". Det är "Deklaration 78", som publicerades i *Wien-tidningen Die Presse*. Deklaration 78 är undertecknad av i första hand systemkritiska intellektuella i Sofia. Den upptar sju punkter: 1) Stopp för förtrycket av de mänskliga och medborgerliga rättigheterna, och icke-inblandning i medborgarnas privatliv 2) Pressfrihet, fri konst och fri kritikrätt 3) Fri val 4) Religionsfrihet 5) Avskaffande av censuren 6) Fri utvandringsrätt och öppna gränser samt 7) Förbättring av socialförsäkringssystemet och befolkningens levnadsstandard.

(*Die Presse, Wien*)

KGB byter namn

KGB har, för vilken gång i ordningen skall vara osagt, bytt namn. Den officiella beteckningen har ändrats från *Sovjetunionens Ministerråds Kommitté för Statens Säkerhet* till *Sovjetunionens Kommitté för Statens Säkerhet*. Formellt innebär detta att KGB jämställs med departementen.

Nyheten meddelades i *Izvestija* den 6 juli i år.

Folkomröstningen i Österrike

Hur ska folkomröstningen i Österrike om kärnkraften tolkas? Som ett nej till kärnkraften, eller som en politisk manifestation mot Bruno Kreisky? Contra har varit i kontakt med meningsfränder i Österrike, som sagt sig vara för kärnkraften, men trots detta inte deltagit i folkomröstningen. Vackeltagandet var ovanligt lågt, bara 64% mot i Österrike vanliga 90-92%!

Många röststreckade.

För det första frågades i omröstningen huruvida det nybyggda kärnkraftverket i Zwentendorf skulle tas i bruk eller ej. Zwentendorf är mycket olämpligt lokaliserat. Mitt i ett lokalt jordbävningssområde, och till råga på allt rätt ovanpå Wiens grundvattenreserv. Det är naturligt om många som i princip var anhängare till kärnkraft var tveksamma till Zwentendorf. Det gällde bl.a. oppositionsledaren från det konservativa Österrikiska Folkpartiet (VPO). Denne har deklarerat att han skulle rösta nej, trots att han är kärnkraftsanhängare. Många andra avstod från att rösta.

En annan faktor som bidrog till att öka röstskolket var att den socialistiske förbundskanslern Bruno Kreisky gjorde folkomröstningen till en förtroendefråga. Han skulle avgå om nej-linjen segrade (ett löfte som han inte förmått hålla). Hur skulle den som var motståndare till Bruno Kreisky, men anhängare av kärnkraften rösta? Det fanns egentligen bara en hederlig utväg - att avstå från att rösta. Det var detta motiv som anfördes av vår sagesman för att han inte deltagit i folkomröstningen.

Med en sådan bakgrund är det naturligt att det inte går att dra några egentliga slutsatser om bakgrunden till den utomordentligt knappa nej-segern i folkomröstningen.

2,3 miljoner döda i Kambodja

Den brittiska regeringen har gett ut en rapport som belyser vad som har hänt i Kambodja efter kommunisternas maktövertagande 1975. Rapporten har sammanställts av brittiska UD. 300.000 människor har avrättats och inemot två miljoner har gått under på grund av svält och umbäranden.

Harry Jones

Protester mot Moskva-OS

Över hela världen - utom Sverige - växer nu protesterna mot Olympiaden i Moskva 1980. Det är orätt att delta i idrottstävlingar i ett land som så hänsynslöst förtrycker oppositionen, menar man. I England har en kommitté bildats som kräver att Storbritannien ska dra sig tillbaka från deltagande i Moskva-OS. Kommittén leds av grupperna kring The National Association of Freedom. En av initiativtagarna är Norris McWhirter, mannen som sammanställer Guinness Rekordbok.

I The Times publicerades den 22 augusti en insändare som förutom McWhirter var undertecknad av bl.a. Vladimir Bukovskij. I insändaren pekades särskilt på det skändliga faktum att segeltävlingarna avses bli hållna utanför Tallinn, dvs. i ett land som med våld ockuperades av Sovjetunionen 1940, en ockupation som aldrig erkänts av exempelvis Storbritannien eller USA (Sverige tävlade med Nazi-Tyskland om att vara först med att erkänna den sovjetiska ockupationen).

Den brittiske utrikesministern David Owen har i en TV-intervju förklarat att ryssarna inte skall vara säkra på att spelen verkligen kommer att genomföras i Moskva. Sovjet motarbetar de olympiska idealen, och Storbritannien kan överväga att inta en hårdare attityd i frågan om de mänskliga rättigheterna, menade Owen.

Bakom den brittiska kommittén står ett stort antal parlamentsledamöter. Andra kommittéer finns i bland annat USA, Frankrike, Kanada, Västtyskland, Australien och Nya Zeeland. (The Free Nation, London)

Världsrekord, nästan

I Albanien har man nästan slagit nytt världsrekord i vackeltagande och enstämighet i röstandet. Av alla Albanien "väljare" var det bara en som inte röstade. Och av dem som röstade var det bara tre som inte hade godkända röstsedlar för det enda tillåtna partiet i sina valkuvert.

(Nord-Korea redovisade för några år sedan att alla röstberättigade deltog i valet och att alla röstade för det enda tillåtna partiet - i vissa afrikanska länder har fler än de röstberättigade deltagit i vissa val).

Även bönderna protesterar

Polens bönder har tidigare inte deltagit i den allt starkare oppositionella verksamheten. Det polska jordbruket är till övervägande delen privatägt, men myndigheterna strävar efter att öka kollektivens andel av jordbruksarealen.

I januari 1978 genomfördes ett nytt pensions-system. Regeringen hade hoppats att över 100.000 av de 970.000 bönder som nått pensionsåldern skulle ansöka om pension och överlåta sina gårdar till statsjordbruket. Men det var bara 15.000 som gjorde det. Dessutom vägrar de yngre att betala de nya pensionsavgifterna. Mer än en halv miljon bönder vägrade att betala bara under september månad 1978. När myndigheterna sände ut kronofogdar för att driva in avgifterna fick dessa lövligt fly för uppretade bondeuppbåd. Under sommaren har bönder organiserat sig i "självförsvarskommittéer" efter mönster av arbetarna.

I år beräknar man ett underskott i köttproduktionen på 400.000 ton.

(The Economist, London)

Illegala affärer

Enligt polska tidningar förekommer de största illegala valutatransaktionerna i städer som Warszawa, Lodz, Krakow och Gdansk-Gdynia. Bara i Warszawa räknar man med att den "svarta marknaden" omsätter 10 miljoner dollar årligen.

(Kultura)

Arbetstider i Öst

Följande arbetsveckor är lagstadgade i olika östländer: Bulgarien 42,5 timmar; Östtyskland 43,5 timmar; Ungern 44 timmar; Polen 46 timmar; Rumänien 48 timmar; i Rumänien skall emellertid arbetstiden minskas till 46 timmar 1980 och 44 timmar 1988! I Polen gäller dessutom kortare arbetstid - 42 timmar - för kontorspersonal, 46-timmarsveckan gäller bara för arbetare.

För vaktpersonal gäller längre arbetstider - 56-60 timmar i Ungern och 56-72 timmar i Polen.

Längsta veckoarbetstid är i svensk lagstiftning 40 timmar, men många avtal innehåller arbetstider på 36-39 timmar per vecka.

(ZeitBild, Bern)

CONTRA

För frihet - mot socialism

oberoende borgerlig tidskrift
ISSN 0347 - 6472

Utgivning:

Contra utkommer med fyra tjugosidiga och två firsidiga nummer per år. Nästa nummer utkommer i februari 1979.

Ansvarig utgivare:

Christer Arkefors

Adresser:

Box 6082, 102 32 Stockholm.
Telefon: 08 - 39 66 81
Box 2035, 403 11 Göteborg
Box 426, 701 06 Örebro

Prenumeration:

26 kronor (eller mark) per år.
Postgiro 85 95 89 - 4.
Bankgiro 261 - 2638.
Finskt postgiro 1125 82 - 9.

Redaktion:

Christer Arkefors, Géza Mólnár, Carl G. Holm, Sven Enberg och Oskar Bengtsson.

Utrikeskorrespondenter:

Washington: Allan C. Brownfeld; London: Harry Jones; Rom: Sven-Erik Lindström; Toronto: Vincent H. Miller; Oslo: Per Danielsen.

Presslagd 1978-11-27